БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой
ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 222 (6657)
ОКТЯБРИИН 27
ВТОРНИК
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

*Коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ советскэ арадые ударидагша ба хүтэлбэрилэгшэ агуухэ хүсэн, Советскэ Союзай Коммунистическэ парти мандаха болтогой!*

(Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 36 жэлэй ойдо КПСС-эй ЦК-гэй уряануудһаа).

# Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 36 жэлэй ойдо
# КПСС-эй ЦК-гэй УРЯАНУУД

1. Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 36 жэлэй ой мандаха болтогой!

2. Бүхы оронуудай ажалшадай уласхоорондын һанал нэгэдэлгэ мандаха болтогой!

3. Эб найрамдалай түлөө, демократиин түлөө, социализмын түлөө тэмсэжэ байгаа бүхы арадуудта ахадүүгэй амар мэндэ!

4. Арадуудай хоорондын эб найрамдал мандаха болтогой!

Оронуудай бэе бэетэйгээ хэлсээ хэһэнэй үндэһөөр амгалан ёһоор шиидхэгдэжэ болохогүй арсалдаата гү, али шиидхэгдээгүй асуудал гэжэ байхагүй!

5. Бүхы оронуудай ажалшад! Уласхоорондын түгшүүрилгэтэ байдалые һуларуулхын түлөө, эб найрамдалай түлөө, дэлхэйн шэнэ дай үүдхэхэсэ эрмэлзэжэ байһан агрессивнэ хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэ арадуудай нэгэдэлые бэхижүүлэгты! Эб найрамдалай тала баригшадай зэргэнүүдые олошоруулагты, нигтаруулан жагсаагты!

6. Арадайнгаа ажахые саашадань дэбжээхын ба арадайнгаа ажабайдалай материальна болон культурна хэмжээе дээшэлүүлхын түлөө, социалистическэ общество байгуулхын түлөө амжалтатайгаар тэмсэжэ байгаа арадай демократиин оронуудай ажалшадта ахадүүгэй амар мэндэ!

Арадай-демократическа оронуудай ба Советскэ Союзай бата бэхи хани барисаан ба харилсаан мандажа, бэхижэжэ байхань болтогой!

7. Ороноо индустриализацилхын түлөө, экономико ба культураяа саашадань дэбжээхын түлөө, өөрынгөө арадай-демократическа гүрэнииe бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхын түлөө амжалтатайгаар тэмсэжэ байгаа агуухэ хитад арадта ахадүүгэй амар мэндэ!

Советскэ Союзай ба Хитадай Арадай Республикын ахадүүгэй хани барисаан ба нигта харилсаан манай оронуудай арадуудай аша туһада, эб найрамдалые ба уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлгын аша туһада мандажа ба һалбаран бадаржа байхань болтогой!

8. Өөрынгөө түрэл газарые интервентнүүдһээ аршалан хамгаалһан, арадайнгаа ажахые һэргээн бодхоохын түлөө, эб найрамдалай түлөө, национальна нэгэдэлэй түлөө тэмсэжэ байгаа героическа корейскэ арадта ахадүүгэй амар мэндэ!

9. Баруун Германиие дэлхэйн гурбадахи дайнай гуламта болгохо гэһэн гэмтэ түсэбүүдтэ эсэргүүгээр тэмсэжэ байгаа Германиин демократическа хүсэнүүдтэ амар мэндэ!

Эб найрамдал хүсэдэг бэеэ даанхай нэгэн бүхэли демократическа Германиин түлөө тэмсэлэй найдамтай түшэг тулгуури—Германска Демократическа Республика мандаха болтогой!

10. Национальна бэеэ дааха байдалай түлөө, өөрынгөө эхэ ороной амгалан ёһоор ба демократическаар хүгжэхын түлөө, Япониие империалистнуудай сэрэгэй плацдарм болголгодо эсэргүүсэн эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ байгаа японско арадта амар мэндэ!

11. Империалистическэ богоолшолгодо эсэргүүсэн, өөрынгөө эрхэ сүлөөгэй ба национальна бэеэ дааха байдалай түлөө тэмсэжэ байгаа колониальна ба бэеэ даагаагүй оронуудай арадуудта ахадүүгэй амар мэндэ!

12. Дай зайсуулхын, бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэ Англиин, Америкын Холбоото Штадуудай, Советскэ Союзай арадуудай хани барисаан мандаха болтогой!

13. Советскэ Союзай арадуудай ба Франциин болон Италиин арадуудай хоорондохи хани барисаан мандаха болтогой!

14. Советскэ Союзай гадаадын политика—эб найрамдал сахилгын ба бэхижүүлгын, шэнэ дай бэлэдхэлгэдэ ба үүдхэлгэдэ эсэргүү тэмсэлэй хэлбэришэгүй сэхэ политика, уласхоорондын харилсаанай ба бүхы оронуудтай бодото холбоо хүгжөөлгын политика мандаха болтогой!

15. Советскэ сэрэгшэд! Өөһэдынгөө сэрэгэй ба политическэ эрдэмые оролдосотойгоор дээшэлүүлэгты, өөһэдынгөө дайшалхы шадабариие нарижуулан һайжаруулагты! Социалистическэ гүрэнэйнгөө өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые эсэшэ сусашагүйгөөр бэхижүүлэгты!

Манай Эхэ ороной амгалан ба аюулгүй байдалые сахин жагсагша Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ алдар соло!

16. Советскэ Союзай ажалшад! Коммунистическэ партиие, Советскэ Правительствые тойрон үшөө нигтаар жагсая, манай орон дотор коммунизм байгуулгын агуухэ хэрэгтэ манай хүсые, творческо эршэ зоригые элсүүлэн хандуулая!

Коммунистическэ партиин, Советскэ Правительствын ба арадай бата бүхэ нэгэдэл мандаха болтогой!

17. Советскэ Союзай ажалшад! Хүдэлмэришэн ангиин ба колхозно таряашадай бата бэхи холбооe, манай ороной арадуудай хоорондын ахадүүгэй хани барисаае бэхижүүлэгты! Агуухэ Советскэ олонациональна гүрэнэй нэгэдэлые эсэшэ сусашагүйгөөр бүхэжүүлэгты, манай социалистическэ Эхэ ороной хүсэ шадалые бэхижүүлэгты!

18. Советскэ Союзай ажалшад! Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, манай бүхы арадай ажабайдалай хэмжээе эрид шууд дээшэлүүлгэдэ зорюулагдаһан Парти, Правительствын политикые бодото дээрэнь бэелүүлхэ ябадал хангая! Арадай хэрэглэлэй товарнуудые үйлэдбэрилгэдэ эрид ехэ дэбжэлтэ туйлая!

19. Советскэ Союзай ажалшад! Табадахи табанжэлэй түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ шэнэ амжалтануудые туйлагты! Наукын, техникын ба түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ үргэнөөр хэрэглэгты! СССР-эй арадай ажахын хүсэтэ шэнэ дэбжэлтын түлөө тэмсэгты!

20. Советскэ Союзай ажалшад! Ажалай бүтээсые эсэшэ сусашагүйгөөр дээшэлүүлэгты! Социалистическэ ажахын бүхы арга боломжонуудые ба резервнүүдые хүсэд дүүрэнээр ашаглаха ябадал туйлагты! Продукциин шанарые һайжаруулагты, өөрынь үные химдаруулагты!

21. Нүүрһэнэй промышленностиин эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд болон техничүүд! Нүүрһэ малтан абалгые ехэ болгогты, шэнэ шахтануудые түргэнөөр барижа, ашаглалгада оруулагты! Ажалай бүтээсые хэлбэришэгүйгөөр ургуулхын түлөө тэмсэгты, техникэ ашаглалгые һайжаруулагты, нүүрһэнэй өөрынь үные химдаруулагты! Арадай ажахыда нүүрһэ ехээр үгэе!

22. Нефтяной промышленностиин эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд болон техничүүд! Нефтиин баялигуудтай шэнэ газарнуудые түргэнөөр ашаглагты, нефть бүйлуулдаг заводуудые баригты, нефтяной скважинануудые малталгын темпые түргэдхэгты! Эрхим шанартай нефть болон нефтепродуктнуудые ехээр үгэе!

23. Электростанцинуудай ба электропромышленностиин эрэгтэй, эмэгтэй, хүдэлмэришэд, инженернүүд болон техничүүд! Энергетическэ шэнэ хүсэнүүдые түргэнөөр ашаглалгада оруулагты! Электроэнерги, электротехническэ ба радиотехническэ зэмсэг түхеэрэлгэ, тэрэшэлэн хүн зоной культурно-ажаһуудалай хэрэглэлэй товарнуудые үйлэдбэрилгэ ехэ болгогты!

24. Советскэ металлургнууд! Металлургическа ба горно-рудна предприятинуудай хүсэнүүдые ашаглалга һайжаруулагты, үйлэдбэриин процессүүдые механизацилга ба автоматизацилга хүгжөөгты! Орондоо шэрэм, булад, прокат, үнгэтэ металлнуудые ехээр үгэе!

25. Машина бүтээлгын предприятинуудай эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд болон техничүүд! Арадай ажахын бүхы һалбаринуудта хэрэгтэй шэнэ машинануудые, приборнуудые ба зэбсэг түхеэрэлгэ үйлэдбэрилгые ехэ болгогты! Хүдөө ажахые бүтээсэ ехэтэй машинанууд болон зэмсэгүүдээр хангахын түлөө тэмсэгты! Хүдөө ажахыда тракторнуудые, машинануудые ба запасной частьнуудые олоор үгэе!

26. Химическэ промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Предприятинуудайнгаа хүсые түргэнөөр ехэ болгогты! Манай ороной улам ехэ боложо байгаа хэрэглэмжэнүүдые хангахын тула минеральна үтэгжүүлгэ, эрхим шанартай будагууд болон бусад химическэ продуктнуудые үйлэдбэрилгын таһалгаряагүй ургалта хангая!

27. Барилгашад—эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд болон техничүүд! Шэнэ предприятинуудые, байрын гэрнүүдые, һургуулинууд болон больницануудые түргэнөөр баригты! Барилгын индустриальна методүүдые үргэнөөр хэрэглэгты, механизмуудые бүри һайнаар ашаглагты! Барилгын үные химдаруулагты, шанарыень һайжаруулагты!

28. Барилгын материалнуудай промышленностиин эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд болон техничүүд! Барилгын материалнуудые үйлэдбэрилгэ бүхы аргаар хүгжөөгты, тэдэнэй шанарые һайжаруулагты!

29. Ой модоной ба саарһанай промышленностиин эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд болон техничүүд! Ажалай бүтээсые дээшэлүүлэгты, механизмуудые хүсэдөөр ашаглагты! Продукциин шанарые бүхы хэмжээгээр һайжаруулагты, тэрэнэй өөрынь үные химдаруулагты! Модон материалнуудые, саарһа болон мебель ехээр гаргая!

30. Үргэн хэрэглэлэй товарнуудые үйлэдбэрилдэг промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! һайн шанартай ба гоё һайхан бүдүүдые, һайн шанартай ба гоё һайхан хубсаһа, бүхэ ба һайхан гутал болон эрхим шанартай бусад товарнуудые ехээр гаргая! Үргэн хэрэглэлэй товарнуудые үйлэдбэрилгэдэ эрид ехэ дэбжэлтэ хангая!

31. Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Эдеэ хоолой товарнуудые үйлэдбэрилгэ бүхы хэмжээгээр үргэдхэгты, тэдэнэй шанарые эсэшэ сусашагүйгөөр һайжаруулагты! Манай ороной хүн зондо мяханай ба загаһанай продуктнуудые, тоһо, сахар болон эдеэ хоолой бусад товарнуудые ехээр үгэе!

32. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Манай ороной хүн зониие улам ехээр хэрэгтэй боложо байгаа эдеэ хоолой продуктнуудаар ойрын хоёр — гурбан жэл соо хүсэдөөр хангахын, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиие түүхэй эдээр хангахын тула, социалистическэ хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые шэнэ хүсэтэйгөөр дэбжээхын түлөө тэмсэгты!

33. Колхозники болон колхозницанууд! Оронойнгоо бүхы колхозуудай саашадаа дэбжэхэ ба һалбаран бадарха ябадал туйлагты! Ниитын ажахые бэхижүүлхын ба бүхы талаарнь хүгжөөхын түлөө, газартаряалангай ба малажалай валовой болон товарна продукциие ехэ болгохын түлөө тэмсэгты! Колхозно үйлэдбэридэ наукын болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые бүри эдэбхитэйгээр хэрэглэгты! Колхозуудай доходуудай ургалтые, колхозно таряашадай ажабайдалай һайжаралгые хангая!

34. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Ниитын малажалые бүхы аргаар хүгжөөгты, адуу малай тоо толгойе түргэнөөр олошоруулха ябадал туйлагты, тэрэнэй ашаг шэмэ үгэлгые эрид шууд дээшэлүүлэгты! Тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө тэмсэгты, малай байрануудые барилга түргэнөөр дэлгэрүүлэгты!

35. Машинно-тракторна станцинуудай ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд! Тракторнуудые, комбайнуудые ба хүдөө ажахын бусад машинануудые эрхимээр шудалха ба хүсэдөөр ашаглаха ябадал туйлагты! Колхозууд болон совхозуудта хүдөө ажахын бүхы культурануудай ургасые бүхы аргаар дээшэлүүлхын түлөө, ниитын малай тоо толгойе олошоруулхын түлөө, газартаряалангай ба малажалай продукциие ехэ болгохын түлөө тэмсэгты!

36. Колхозники болон колхозницанууд, МТС-үүдэй ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд! Хартаабха болон овощь үйлэдбэрилгын түргэн ургалта хангагты! Эдэ культурануудай ургасые нилээд дээшэлүүлхэ ябадал туйлагты, хартаабха болон овощь тарижа ургуулгада механизаци ба түрүү агрономическа методүүдые үргэнөөр нэбтэрүүлэгты!

37. Нютагай промышленностиин ба олзоборилгын кооперациин хүдэлмэрилэгшэд! Үргэн хэрэглэлэй товарнуудые үйлэдбэрилгэ ехэ болгогты, тэдэнэй шанарые һайжаруулагты! Хүн зоной ажаһуудалые хангалгын предприятинуудай сетиие бүхы хэмжээгээр үргэдхэгты!

38. Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд! Советскэ худалдаа наймаае бүхы аргаар үргэдхэн дэлгэрүүлэгты, городто ба хүдөөдэ эдеэ хоолой болон промышленна товарнуудые худалдалга һайжаруулагты, магазинуудай ба ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай сетиие үргэдхэгты! Эд товарай эрьесын түсэбые дүүргэгты, үлүүлэн дүүргэгты! Советскэ эд хэрэглэгшые культурнаар хангагты!

39. Түмэр замай транспортын хүдэлмэрилэгшэд! Түмэр харгынуудай дамжуулан ябуулха шадалые ехэ болгохын түлөө тэмсэгты! Подвижной составые ашаглалга һайжаруулагты, ашаа зөөлгын өөрынь үные химдаруулагты! Пассажирнуудые бүри һайнаар хангагты! Үбэлэй үедэ транспортын нарин һайнаар хүдэлмэрилхэ ябадал хангагты!

40. Далайн ба гол мүрэнэй флодой хүдэлмэрилэгшэд! Арадай ажахыда ашаануудые түргэнөөр абаашажа үгэгты! Ашаа зөөлгын хэмжээе ехэ болгогты, судануудай эрьесые түргэдхэгты, портнууд, пристаньнүүд болон судна заһабарилгын заводуудай хүдэлмэриие һайжаруулагты! Ашаа зөөлгын өөрынь үные хэлбэришэгүйгөөр химдаруулагты! 1954 оной навигацида жэшээтэ һайнаар бэлдэгты!

41. Автомобильна транспортын ба шоссейнэ харгынуудай хүдэлмэрилэгшэд! Арадай ажахыда хэрэгтэй ашаануудые, хүн зондо хэрэгтэй товарнуудые таһалдалгүйгөөр зөөхэ ябадал хангагты, пассажирнуудые шэрэлгэ һайжаруулагты! Автомобильна транспортые һайнаар ашаглагты, шоссейнэ харгынуудые жэшээтэ һайнаар байлгаха ябадал хангагты!

42. Хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд! Хэлхеэ холбооной хэрэгсэлнүүдые хүгжөөгты, нарижуулан һайжаруулагты! Почтын, телеграфай, телефоной, радиогой хүдэлмэриин шанарые һайжаруулагты! Хүн зониие хангалга һайжаруулагты!

43. Советскэ эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд! Гүрэнэй аппарадай хүдэлмэриин культурые ба харюусалгые эсэшэ сусашагүйгөөр дээшэлүүлэгты! Гүрэнэй журам бэхижүүлэгты, социалистическэ хуули ёһые наринаар сахигты, ажалшадай эрилтэнүүдтэ анхаралтайгаар хандагты!

44. Научна эмхи зургаануудай ба дээдэ һургуулиин хүдэлмэрилэгшэд! Научна хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые зоримгойгоор шүүмжэлэгты! Промышленностиие ба хүдөө ажахые саашадань хүгжөөлгэдэ наукын үүргые дээшэлүүлэгты, мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгэ үргэдхэгты, һайжаруулагты!

45. Литературын, искусствын хүдэлмэрилэгшэд! Өөһэдынгөө творчествын идейнэ ба уранһайханай хэмжээе дээшэлүүлэгты! Манай агуухэ арадта таараха зохёолнуудые байгуулагты!

46. Арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд! Һургуулида һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанарые һайжаруулагты! Социалистическэ обществын культурна, эрдэмтэй гражданинуудые, коммунизмын эдэбхитэй байгуулагшадые хүмүүжүүлэгты!

47. Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд! Элүүрые хамгаалгын хэрэгые һайжаруулагты, хүгжөөгты, эмнэлгын ба санитарна эмхи зургаануудай хүдэлмэриин культурые дээшэлүүлэгты! Медицинскэ наукын туйлалтануудые хүдэлмэридөө нэбтэрүүлэн хэрэглэгты!

48. Советскэ профсоюзууд! Арадай ажахын түсэбүүдые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэгты! Үйлэдбэриин новаторнуудай дүй дүршэлые дэлгэрүүлэгты! Хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай материальна байдалые ба культурна хэмжээе саашадань дээшэлүүлхэ тухай эсэшэ сусашагүйгөөр һаналаа табижа байгты!

Коммунизмын һургуули — советскэ профсоюзууд мандаха болтогой!

49. Советскэ эхэнэрнүүд! Манай агуухэ социалистическэ Эхэ ороной экономикын болон культурын саашанхи бадаралтын түлөө тэмсэгты!

Коммунизмын эдэбхитэй байгуулагшад — советскэ эхэнэрнүүд мандаха болтогой!

50. Коммунизмын залуу байгуулагшадай түрүү отряд, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин эдэбхитэй туһалагша ба резерв— залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунистическэ Союз мандаха болтогой!

51. Советскэ хүбүүд ба басагад! Наука, техникэ болон культурые шудалагты! Өөһэдынгөө шэн зоригто ажалаар манай Эхэ ороной хүсэ шадалые бэхижүүлэгты! Манай орон дотор коммунизм байгуулгын агуухэ хэрэгэй илахын түлөө тэмсэлдэ бата хатуу ба зоримгой байгты!

52. Пионернүүд ба һургуулиинхид! Эрдэмые оролдосотойгоор ба тэсэбэритэйгээр шудалагты! Һуралсалдаа, ажалдаа ба ниитын хүдэлмэридөө амжалтануудые туйлагты!

53. Коммунистнууд ба комсомолецууд! Табадахи табанжэлэй түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө, советскэ арадай ажана байдалые саашадань дэбжээхын түлөө, СССР дотор коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлшэдэй түрүү зэргэдэ ябагты!

54. Манай ороной арадуудай хани барисаанай ба алдар солын бата хэрэм, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай бата бүхэ түшэг тулгуури — Советскэ Социалистическэ Республикануудай агуухэ Союз мандаха болтогой!

55. Коммунизм байгуулагша —агуухэ советскэ арад мандаха болтогой!

56. Коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ советскэ арадые ударидагша ба хүтэлбэрилэгшэ агуухэ хүсэн, Советскэ Союзай Коммунистическэ парти мандаха болтогой!

57. Ленин—Сталинай туг доро, Коммунистическэ партиин хүтэлбэрээр — урагшаа, коммунизмын илалта тээшэ дабшая!

*Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет.*

# Эд товарай эрьесые саашадань дэлгэрүүлхэ, гүрэнэй, кооперативна ба колхозно худалдаа наймаа эмхидхэлгые hайжаруулха хэмжээ-ябуулганууд тухай

*1953 оной октябриин 17-до худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ СССР-эй Худалдаа наймаанай Министр нүхэр А. И. МИКОЯНАЙ хэhэн элидхэл*

Нүхэдүүд, манай зүблөөн гайхамшагта hайхан сагта боложо байна гэжэ.

Манай орон болбол коммунизмда орохо шэнэ шата дээрэ, социалистическэ байгуулалта хэhэн хамаг бүхы ябасаар бэлэдхэгдэhэн шата дээрэ гараад байна гэжэ мүнөө городтошье, хүдөө нютагуудташье хүнүүд барандаа ойлгожо, мэдэжэ байдаг болонхой.

Арад зоной ажабайдалай хэмжээе саг үргэлжэ хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ, тэдэнэй материальна болон культурна хэрэглэлые шата бүхэндэнь шадаал hаа үлэмжэ дүүрэнээр хангаха гээшэ хэзээ бүхэндэ Коммунистическэ партиин болон Советскэ гүрэнэй тон түрүүшын анхарал оролдолго ба түйлай шухала зорилго мүн байhан юм.

Октябрьска революциин болоhонhоо хойшо манай орон угаа ехэ замаар ябажа гараа; hулаар хүгжэнги ба гээгдэнги промышленность, мүн гээгдэнги хүдөө ажахы, диилэнхи олонхи зонойнь үгытэй ядуу байдал гэхэ мэтын урданай сагай хүндэ хүшэр үлэгдэлтэй байhан болобошье, оромнай нэгэшье гүрэнэй өөрынгөө хүгжэлтын нэгэшье үедэнь үзөөгүй тиимэ хурдан темпээр өөрынгөө экономикые хүгжөөhэн байна.

Мүн тиихэ зуураа, манай орондо Советскэ засагай тогтоhонhоо хойшо үнгэрhэн 35 жэлhээ 15 шахуу жэлынь империалистическэ ба гражданска дайнай hүүлээр, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай hүүлээр арадай ажахые hэргээн бодхоолгодо болон дайн сэрэгэй болоhон жэлнүүдтэ хүртэнэ.

1913 оной хэмжээндэ хүрөөд шахуу байhан 1924—25 онуудhаа 1953 он хүрэтэр гэхэ гү, али үнгэрhэн 30 шахуу жэл соо промышленностиин продукци 29 дахин ехэ болоhон байгаа. Тиихэдээ 70 гаран процентнь үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые ехэ болголгодо хүртэнэ. Гансахан hүүлэй 12 жэл соо, 1940 онhоо 1952 он хүрэтэр, СССР дотор промышленностиин продукци 2,3 дахин ургаhан байна. Гэхэ зуураа энэ үедэнь манай арадай ажахыда хүндэ хүнэр уршаг татаhан Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүд оролсоно.

Мүнөө үедэ хилын саана байhан манай ханинуудhаа гадна, мүн ханинууд гэжэ ябабашье тооложо болохогүй байhан бусад олон хүнүүдшье бодото байдал тухай сэхэ руунь хэлэдэг болоо, экономикоёо хүгжөөхэ хэрэгтэ манай түйлаhан амжалтанууд тухай дуугай байхаяа болёо, манай түсэбүүдэй лаб дүүргэгдэхэ байhаниие мэдэрдэг болоо. Зүгөөр манай дайсад Советскэ Союзай экономическа амжалтануудаар арадуудые айлгаха hанаатай манай энхэ амгалан сагай байгуулалтын амжалтанууд тухай тоо мэдээнүүдые агрессивнэ зорилгоор хэрэглэхэ гэhэн hэдэлгэнүүдые гаргадаг байна.

Жэшээнь, США-гэй гүрэнэй секретариие экономическа хэрэгүүдэй талаар туhалагша Во гэгшэ энэ оной июль hара соо Иллинойско университедтэ үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлбэ: «Дайнай дүүрэhэнhээ хойшо Советскэ Союз экономикын талаар тон гайхамшагта, hанаагаа зобохоор амжалтануудые түйлаба... Энэ хадаа ургалтын талаар үнэхөөрөө тон хурдан темпнүүд тээшэ... Хэрбээ энэ ургалтын темпын тэрэ хэбээрээ байгаа хадань, хэзээ нэгэ, 1960-аад онуудта Советскэ Союзай экономическа хүсэ шадал Баруун Европын экономическа хүсэ шадалые хүсөөд тэрээнhээ бүhоу ехэ болохонь лабтай. Энэ хадаа балай hайхашаахаар байдал бэшэ, теэд энэмнай бидэнэй ходоо hанажа байха ёhотой тиимэ фактор байна бшуу» гэбэ. Тэрэ мэтын хүнүүдэй айлгажа мэхэлжэ байгаашье hаань, бүхы дэлхэйн дээрэхи простой хүнүүд манай амжалтануудhаа айнагүй, юундэб гэхэдэ манай хүсэлэл хадаа орон дотороо эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгохо, промышленна эд товар элбэг дэлбэг болгохо, коммунистическэ общество байгуулха гэhэн гансал зорилгодо хандуулагданхай тэжэ тэдэнэр ойлгоно. Социализмын материальна база болохо ороной индустриализаци, хүндэ промышленностиие хурдан түргэнөөр хүгжөөлгэ хадаа манай арадай ажана hайн байдалые түүхэ домог дотор үзэгдөөгүй түргэнөөр дэбжүүлхэ услови байгуулхын зорилгоор бэелүүлэгдэhэн юм гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Габэшье, ажахын байгуулалтын түрүүшын зэлжээнэй зорилгонуудые шиидхэжэ байхадаа, эд бараа хэрэглэхын талаар нэгэ хэды шэнээн саг соо бидэнэр мэдээжэ хизаарлалта хэхэ баатай болоо hэмди. Тиимэhээ мүнөө үедэ бии байhандал тиимэ угаа ехэ арга боломжонууд энээнэй урда тээ манда байгаагүй hэн.

Мүнөө болоходо бидэнэр хүндэ промышленностиин энээнhээ хойшодоошье түргэн темпээр хүгжөөжэ, арадай хэрэглэхэ эд товар бүтээн гаргалгые саашадаа хурдан түргэнөөр урагшань дабшуулжа шадаха болоод байнабди.

СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сесси дээрэ хэлэhэн үгэ соогоо нүхэр Маленков энээн тухай, мүн бусадшье хойшолуулагдашагүй шухала асуудалнууд тухай хэлэhэн байгаа. Нүхэр Маленковой хэлэhэн үгэ хадаа Советскэ Правительствын программна мэдүүлгэ мүн болоно. Тэрэ хадаа ойрын сагта табигданхай манай ажахын зорилгонуудые тодорхойлно. Тиихэдээ арад зоной хэрэглэдэг эд бараа бүтээн гаргалгые эрид дээшэлүүлхэ ябадалда анхаралаа хандуулhан байха юм. Бидэнэр болбол хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиие түүхэй эдээр хангадаг хүдөө ажахые саашадань хүгжөөн дэбжүүлхэ тухай тон түрүүн оролдохо ёhотойбди.

Энэ оной сентябриин эхээр Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленум болобо гэжэ газетэнүүдтэ тунхаглагдаhан материалнууд дээрэhээ мэдэнэбди. Тэрэ хадаа Советскэ Союзай хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай нүхэр Хрущевой элидхэл шагнаад, энэ асуудал тушаа манай ороной хүгжэлтэдэ түүхэтэ удхашанартай шиидхэбэри гаргаhан байха юм.

Мүнөө үедэ манай хүдөө ажахы, илангаяа малажалнай ямар байдалтай байhан тухай hайрхалтагүй, үнэнтэ зүб сэгнэлтэ элидхэл соо болон КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол соо үгтэhэн байгаа. Тиихэдээ малажал болон газартаряаланагай талаар манайда бии байhан результадууд бидэниие хангажа шадахагүй байна, колхозно байгуулалтын тон баян ехэ арга боломжонууд хүсэд хэрэглэгдэнэгүй гэжэ хэлэгдээ.

Хүдөө ажахын талаар Пленумэй хараалhан хэмжээ-ябуулганууд хадаа миил юрын бэшэ, харин гол шухала удхашанартай байха юм. Энэ хадаа манай бүхы экономикые хурдан түргэнөөр, шэнээр дэбжүүлжэ, хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, манай бүхы арад зоной ажабайдалай хэмжээе эрид шууд дээшэлүүлхэ, капитализмда эсэргүү бата бэхи хэрэм болгошо, мүн коммунизм тээшэ амжалтатайгаар дабшаха хүсэн түгэс үндэhэ hуури болгошо социалистическэ городой болон колхозно деревниин хоорондохи союзые үшөө ехээр бэхижүүлхэ ёhотой байhан манай партиин ажахын политикын гол hалбаринь мүн болоно.

Бүгэдын мэдэhээр Пленум болбол малажалые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүдтэ, тэрэнэй мүнөө үеын байдалда түсгаар анхарал хандуулба. Тэрэ хадаа улад зониие хангахын тулада мяха болон мяханай продуктнууд, hү, тоhо гэхэ мэтэ үнэтэ продуктнуудай үйлэдбэрилгые ехэ болгохын тулада айхабтар шухала удхашанартай байна бшуу.

Хартаабха болон овощь үйлэдбэрилгые ехэ болгохо тухай асуудалшье хойшолуулагдашагүй юм. Хартаабха ба овощь ехээр хэрэглэдэг болоод байhан хадань тэрэниие үйлэдбэрилгын мүнөө үеын хэмжээн тон хангалтагүй байна. ЦК-гэй Пленум болбол энэ байдалые заhаха тушаа хэмжээ абаhан байна. Бэлэдхэлэй сэнгүүд дээшэлүүлэгдэhэн, уялгата тушаалгануудай нормонууд бага болгогдоhон, дээшэлүүлэгдэhэн бэлэдхэлэй сэнгээр овощь, хартаабха худалдан абалга ехэ болгогдоhон байха юм.

Бүхы газартаряалангые комплекснoор механизацилгые дүүргэхэ болон малажалай талаар механизаци хэхэ гэhэн зорилгонууд Пленумээр табигданхай.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй шиидхэбэринүүд хадаа арад зоной ажабайдалые hайжаруулха замаар бидэнэй айхабтар ехэ алхамуудаар урагшаа дабшахын тулада ехэ ехэ перспективэнүүдые нээжэ үгэнэ. Эдэ шиидхэбэринүүд болбол хүдөө ажахые хүтэлбэрилхын талаар бии байhан хэдэ хэдэн ехэ ехэ дутуунуудые усадхана, тиигээд тэрэ хадаа ажахын зарим hалбаринуудай хүгжэлтын хэмжээ болон темпнүүдэй мэдээжэ алгасалые усадхаха, тон түрүүн малажал болон овощеводствын хүгжэлтэнь улад зоной болон арадай ажахын эрилтэнүүдhээ гээгдэжэ ябаhаниие усадхаха хэрэгтэ зорюулагданхай. Энээн тухай нүхэр Хрущев өөрынгөө элидхэл соо тон hайнаар хэлэжэ үгөө hэн. Тиимэ шэглэлтэйгээр хүгжөөлгэ хадаа социалистическэ экономикын тааруу зохидоор хүгжэлтын хуули ёhоной эрилтэнүүдые хангаха ушартай.

Тиимэ болохолоороо, эдэ бүхы хэмжээ-ябуулгануудай комплекс хадаа нэгэн талаhаа арадай хэрэглэхэ эд товар үйлэдбэрилгые ехэ болгохо услови байгуулна, нүгөө талаhаа хүн зоной худалдан абаха арга шадалые саашадаа зохилдуулан ургуулха услови бии болгоно.

Капиталистическэ экономикодо орходоо манай экономикын үндэhөөрөө булюу хүсэтэй байhанай нэгэ гэршэнь энэ байна бшуу. Олохон капиталистическэ оронууд эд товар бүтээн гаргалгые ехэ болгожо шадахаhаа байтагай, харин тиихын тулада үйлэдбэриин хүсэ шадалтайшье байна, теэд тэдэнэр үйлэдбэрилгые хорooхо, олонхидоо болюулха, фабрикануудые хааха баатай болоно. Юундэб гэхэдэ ажалшадые улам ехээр мүлжэдэг, тэдэнэй ядуу толюур байдалтай боложо байhан дээрэhээ тэдэнэй эд бараа худалдажа абаха мүнгэн зөөри улам бага боложо байдаг юм.

Манайда тад hөөргэ, худалдан абалгын ургалта хадаа бүтээн гаргалгые урагшань дабшуулна, тиихэдэ бүтээн гаргалгын хүгжэлтэ гээшэ хэрэглэлые ехэ болгодог юм, худалдан абалгые дэлгэрүүлнэ, сэнгүүдые химдаруулха, городто болон деревнидэ олзо доходые ехэ болгохо арга олгоно, тиимэ болохолоороо, ажалшадай худалдан абадаг арга шадабариие ехэ болгоно гээшэ.

## Арадай хэрэглэлэй эд товар үйлэдбэрилгын эрид дэбжэлтэ

Манай социалистическэ орон дотор ажалай продукт обществын гэшүүдэй ниитын гү, али туд тудай эрилтэнүүдые хангалгада баран зорюулагдана. Эгээ нимэhээ хүн зондо хэрэгтэй эд товар үйлэдбэрилгын эрид дэбжэлтэ хадаа ажалшадай материальна ажана байдалай мүн лэ тиимэ эрид дэбжэлтэ болоно.

Үйлэдбэриинишье, хэрэглэмжыншье түйлай ехээр ургажа байхадань бидэнэр арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ ба Советскэ Союзай үргэн ниитэ арадай улам ургажа байгаа хэрэглэмжэнүүдые хангалга хоёрой хоорондохи мэдээжэ илгаае үшөөл дабаадүй байнабди. Манай орон дотор арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилгын эрид дэбжэлтэ хадаа энэ илгаае усадхаха байна.

Арадай ажана байдалые hайжаруулха хэды шэнээн ехэ арга боломжонуудай манайда бии байhаниие доро дурсагдаhан баримта гэршэлжэ үгэнэ. 1953 оной апрель—декабрьда арад зондо худалдахын тулада анха түрүүн үгтэhэн 312 миллиард түхэригэй эд товар дээрэ мүнөө жэлдэ 32 миллиард түхэригэй эд товар нэмээгдэн худалдаа наймаанда үгтэхэ гэжэ нүхэр Маленков Верховно Соведэй табадахи сесси дээрэ хэлэhэн байна. Хоёр hараhаа бага үлүүхэн саг үнгэрөө, гэбэшье, энэ үе соо СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба КПСС-эй ЦК болбол хүн зондо худалдагдахынь тулада 37,2 миллиард түхэригэй эд товар үшөө нэмэжэ олоhон байна. Тиин хүн зондо худалдагдахынь тулада 37,2 миллиард түхэригэй эд товар нэмээгдэжэ үгтэхэ болоно. Тиимэ болохолоороо эрид дэбжэлтэ бүри мүнөө жэлдэ эхилбэ.

Большевигүүдэй үгэ хэрэг хоёрынь таhардаггүй. Энэ оной үнгэрhэн hарануудай туршада манай правительство хэдэ хэдэн шухала ябуулгануудые үнгэргэhэн, тэдэнь үргэн ниитэ арадай ажана байдалые, түбхын түрүүндэ тэдээнэй худалдан абаха шадабариие түргэнөөр дэбжүүлхэ талаар хэдэн томо алхамуудые бүри энэ жэлдэ хэхэ арга олгоо.

Нэгэдэхеэр, энэ жэлдэ үргэн хэрэглэлэй эд товарай рознично сэнгүүд гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанда 46 миллиард түхэригтэ химдаруулагдаа, жэл соо гэжэ бодоходо, үнгэрэгшэ жэлдэ 24 миллиард түхэригтэ химдаруулагдаhан байгаа. Тиин гансахан энээнhээ үндэhэлжэ, хүн зоной худалдан абаха шадабаринь 22 миллиард түхэригөөр дээшэлhэн байна.

Хоёрдохёор, энэ жэлдэ урьhаламжа захилга үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 16 миллиард түхэригөөр доошолуулагдаа.

Гурбадахяар, хүдөө ажахын налогые доошолуулга, бэлэдхэлэй сэнгүүдые дээшэлүүлгэ ба хүдөө ажахын талаар бусад хэмжээ-ябуулганууд хадаа энэ жэлдэ хүдөөгэй хүн зондо 13 миллиардhаа үлүү түхэригэй нэмэлтэ доход үгэхэ байна.

Тиин, гансахан дурсагдаhан хэмжээ-ябуулгануудай ашаар хүн зоной худалдан абаха шадабаринь энэ жэлдэ олон арбаад миллиард түхэригөөр нэмэжэ дээшэлhэн байна. Советскэ Союзай ажалшадай ажана байдал урдань үзэгдөөгүй хурдан темпээр ургана.

Советскэ Союз дотор 27 жэл соо, 1926 онhоо 1953 он хүрэтэр эд товарай эрьесэ (сасуулагдамал сэнгүүдээр) 8 шахуу дахин, тиихэдэ нэгэ хүн бүридэ гэжэ бодоходо бодото эд товарай хэмжээ жэл соо 10,3 процент гэхэ гү, али хаанта Россидахида орходоо гурба дахин түргэнөөр ургаhан байна, теэд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүрбэн жэл энэ 27 жэл соо оролсоно бшуу. Хаанта Россида эд товарай эрьесэ 27 жэл соо, 1885 онhоо 1912 он хүрэтэр гурба дахин, нэгэ хүн бүридэ гэжэ бодоходо бодото эд товарай хэмжээн жэл соо 3,5 процент ургаhан байна.

Энэ жэлдэ манай орон доторхи гансахан рознично эд товарай эрьесын (сасуулагдамал сэнгүүдээр) нэмэhэн ургалта хаанта Россин 1913 оной рознично эд товарай эрьесын бүхы хэмжээнhээ үлүү гарана.

Социалистическэ обществын элүүр энхэ хүнэй бүхы талаараа жэгдэ hайнаар хүгжэхэ ябадалда зохилдуулагдаhан эдеэ хоолой продуктнуудай научна үндэhэтэй нормонуудые баримталан, эдеэ хоолой продуктнуудаар арадай хэрэглэмжын хэмжээе түйлаха зорилго хүн түрэлтэнэй түүхэдэ анха түрүүн ниитэарадай, ниитэгүрэнэй хэмжээгээр табигдаба. Энэ талаар бүри мүнөө жэлдэ олон юумэ хэгдээ.

1953 ондо эдеэ хоолой эд товар Советскэ Союзай хүн зондо худалдалга, 1952 онойхитой сасуулбал, нэгэ жэл соо 22 процентээр ехэ болохо байна. Хүн зондо гүрэнэй худалдажа байгаа мяханай ба мяханай продуктнуудай хэмжээн нэгэ жэл соо 42,4 процент, малай тоhо худалдалга 44,8 процент дээшэлхэ байна.

1953 ондо гүрэнэй ба кооперативна сеть дамжуулагдан малай тоhон дайнай урда тээхи 1940 онойхидо орходоо 2,6 дахин шахуу ехээр худалдагдаха байhаниие тэмдэглэхэдэ hонирхолтой.

Тиин, ургалтын түйлай ехэ байhаниие харанабди, гэбэшье, хүн зоной хэрэглэмжэ бүри түргэнөөр ургана, хэдэ хэдэн газарнуудта мяхан, калбаса, малай тоhон ба загаhан дутана.

Манай арадай материальна ажана байдалые эрид дэбжүүлхын ба саашадань түргэнөөр hайжаруулхын тулада СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба КПСС-эй Центральна Комитет эдеэ хоолой эд товар үйлэдбэрилгые ургэдхэхэ, тэдээнэй шанар болон ассортиментые hайжаруулха программа баталаа.

1955 ондо эдеэ хоолой эд товар үйлэдбэрилгын ургалта, 1950 онойхитой сасуулбал, табанжэлэй түсэб тушаа партиин XIX съездын директивэнүүд дотор хараалагдаhан 71,4 процентын орондо 84,6 процент болохо байна. Тиин эдеэ хоолой эд товар үйлэдбэрилхэ талаар табан жэлэй даалгабари нилээд ехээр үлүүлэгдэн дүүргэгдэхэ болоно. Тэрээнтэй хамта, удаадахи табанжэлэй түрүүшын жэлдэ гэхэ гү, 1956 ондо дээшэлүүлэгдэhэн даалгабари тогтоогдохо юм.

Энэ хадаа манай орон дотор эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилгые ехэдхэлгын гурбан жэлэй түйлай ехэ программа мүн! Эдеэ хоолой гансахан зарим гол шухала эд товар үйлэдбэрилгын ургалта тухай тоо мэдээнүүдые харуулхамни.

1955 ондо манай орон дотор гансахан гүрэнэй промышленность 2,5 миллионhоо дээшэ тонно, тиихэдэ 1956 ондо 3 миллион тонно мяха; 1955 ондо 850 мянган тонно, 1956 ондо 1 миллион тонно колбасна зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ байна.

1955 ондо 32 миллион шахуу центнер, тиихэдэ 1956 ондо 36 миллион центнер загаhан баригдаха байна. Гансахан сельдь 1956 ондо 8 миллион шахуу центнер баригдаха юм. Манай орон дотор загаhанай ба загаhанай продуктнуудай дутагдалтай байhан тухай мүнөө олон гомодолнууд бии, hүүлэй үедэ загаhанай хомор болоhон, урдань элбэг байhан хэбээртэйгээр хэлэдэг байна. Энэ тон буруу. Толорхойгоор хэлэбэл — яашагүй буруу. Загаhан элбэг болоо, гэбэшье, манай эрилтэнүүд загаhа барилгада орходоо түргэнөөр ургана. 1913 ондо хаанта Россида мүнөөнэйхидэ орходоо загаhан 2,4 дахин бага баригдаhан байна. Мүнөө загаhа бариха ехэ программа дүүргэгдэнэгүй, гэбэшье, дайнай урда тээхи үетэй сасуулбал, загаhа барилгын ургалтын нилээд ехэ байhаниинь үнэнтэ.

1955 ондо гүрэнэй промышленность 560 мянган тонно, тиихэдэ 1956 ондо 650 мянган тонно сагаан тоhо үйлэдбэрилхэ байна. 1913 ондо хаанта Россин бүхы цензовэ промышленность 104 мянган тонно малай тоhо үйлэдбэрилhэн, тэрээнэйнь хахадынь хилын саана абаашагдаhан байха юм.

Советскэ Союз дотор мүнөө малай тоhо үйлэдбэрилгэ 1913 ондо тоhо үйлэдбэрилгын бүхы шахуу хэмжээнэй зэргын хэмжээтэйгээр жэл соо ургана. Гэбэшье, хүн зон шанар багатай продуктнуудай орондо hайн шанартай продуктнуудые хэрэглэдэг боложо, малай тоhоной талаар улам бүри ехэ эрилтэ табина гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тиимэhээ бидэнэр иимэ тоhо үйлэдбэрилгэеэ ехэдхэхэтээ хамта, hүүлэй үедэ зарим хэмжээгээр хилын саанаhаа тэрээниие асарнабди.

Бидэнэр мүнөө революциин урда тээхи Росситай сасуулбал, гурба шахуу дахин ехэ сахар үйлэдбэрилнэбди, тиихэдэ 1956 ондо дүрбэ дахин ехээр үйлэдбэрилдэг болохобди.

Кондитерска зүйлнүүд мүнөө 1913 онойхидо орходоо 20 дахин ехээр үйлэдбэрилэгдэнэ. Ойрын жэлнүүдэй туршада шоколад ба шоколадна зүйлнүүдые үйлэдбэрилгөөр илангаяа ехэ ургалта түйлагдажа, 1956 ондо 1940 онойхиhоо 12 дахин ехээр, тиихэдэ печенье — 3,5 дахин ехээр гаргагдаха байна.

Ойрын гурбан жэлэй туршада эдеэ хоолой бусад продуктнуудай үйлэдбэрилгэ ехээр ургаха гэжэ хараалагдана. Энэ хадаа манай орон дотор эдеэ хоолой продуктнуудые элбэг дэлбэг болгохо программа, коммунистическэ общество байгуулгын арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн мүн.

СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба КПСС-эй Центральна Комитет ойрын хоёр гурбан жэлэй туршада хүнгэн промышленностиин хүгжэлтые бүхы хэмжээгээр түргэдхэхэ шухала гэжэ тоолоно, үргэн хэрэглэлэй промышленна эд товар үйлэдбэрилгын, тэдээнэй шанар hайжаруулгын программа баталhан байна.

Арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ талаар табанжэлэй түсэбөөр 1955 ондо гэжэ тогтоогдоhон даалгабариие нилээд урид дүүргэхэ, 1956 ондо үйлэдбэриин түргэн ургалта хангаха гэhэн зорилго промышленностиин урда табигданхай. Энэ хадаа удаадахи табанжэл соо арадай хэрэглэлэй эд товар үйлэдбэрилгые дэбжүүлхэ хэрэгтэ уридшалhан түйлай ехэ далайса боложо үгэхэ байна.

Манай орон дотор үргэн хэрэглэлэй промышленна эд товар үйлэдбэрилгэ ойрын гурбан жэл соо 50 шахуу процент ехэ болгогдохо байна, тиихэдэ мүнөө процент бүхэн дотор урданайхида орходоо hураггүй ехэ абсолютна хэмжээн орохо.

Абгаhан шиидхэбэриин шухала илгаань юуб гэхэдэ, хүн зондо хэрэгтэй эд товар үйлэдбэрилгэ гансашье үргэн хэрэглэлэй эд товар үйлэдбэрилгын предприятинуудта үргэдхэгдэхэ бэшэ, мүн бүхы шахуу министерствонүүдэй: авиационно, оборонно, металлургическа, машина бүтээлгын промышленностиин ба бусадай промышленна предприятинуудта тон ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ юм.

Энэ хадаа промышленна эд товар үйлэдбэрилгые эрид ехэдхэлгын проблемые түргэнөөр шиидхэхэ, тэдээнэй шанарые нилээд hайжаруулха арга олгохо байна.

Тиин, жэшээнь, 1955 ондо үйлэдбэрилэн гаргагдаха байна гэбэл: 3445 мянган хэhэн велосипедүүд, тэдээн соохоо Машина бүтээлгын министерствээр—2700 мянган хэhэг, Оборонно промышленностиин министерствээр — 500 мянган хэhэг; 4527 мянган хэhэг радиоприёмнигууд ба телевизорнүүд, тэрэ тоодо Электростанцинуудай ба электропромышленностиин министерствээр—3800 мянган хэhэг; 330 мянган электрическэ холодильнигууд, тэдээн соохоо Оборонно промышленностиин министерствээр—110 мянган хэhэг, Авиационно промышленностиин министерствээр—[illegible] мянган хэhэг, Машина бүтээлгын министерствээр —60 мянган хэhэг; 64 мянган тонно алюминиевэ штампованно амhартанууд, тэрэ тоодо Авиационно промышленностиин министерствээр — 35 мянган тонно; 16,5 миллион хэhэг металлическэ оронууд, тэрэ тоодо Авиационно промышленностиин министерствээр —4,2 миллион хэhэг, Металлургическа промышленностиин министерствээр — 3,9 миллион хэhэг, Транспортна ба хүндэ машина бүтээлгын министерствээр — 1 миллион хэhэг, Оборонно промышленностиин министерствээр — 600 мянган хэhэг үйлэдбэрилэгдэхэ байна.

1956 ондо үргэн хэрэглэлэй промышленна эд товар үйлэдбэрилгэ саашадаа үргэдхэгдэхэ гэжэ хараалагдана. Тиин, жэшээлбэл, 1956 ондо 3,8 миллион хэhэг гэхэ гү, али 1940 онойхидо орходоо 14 дахин олон велосипедүүд, 23 миллион хэhэг часы, 1940 онойхидо орходоо 5 шахуу дахин олон часынууд, 5 миллион хэhэг радиоприёмнигууд ба телевизорнүүд, тэрэ тоодо 1 миллион телевизорнүүд гаргагдаха байна, 1940 ондо 200 мянган хэhэг радиоприёмник үйлэдбэрилэгдэhэн, тиихэдэ телевизорнүүд оройдоошье үйлэдбэрилэгдөөгүй байха юм.

Үргэн хэрэглэлэй эд товар үйлэдбэрилгые хүгжөөхэ хэрэгтэ мүнөө манайда хэды шэнээн ехэ арга боломжонуудай бии байhаниие, жэшээнь, иимэ баримта харуулжа үгэнэ. 1953 ондо үргэн хэрэглэлэй эд товар үйлэдбэрилхын тулада, 1952 ондо бүхы орон дотор үйлэдбэрилэгдэhэнhөө үлүү ехэ хэмжээнэй алюминн үгтэхэ байна. Энэ хадаа бидэнэрэй хэды шэнээн баяниие гэршэлжэ үгэнэ, үргэн хэрэглэлэй эд товар үйлэдбэрилгэдэ үнэтэ түүхэй эд мүнөө үгэжэ байха арга бидэнэртэ олгоно, урдань эды шэнээн ехэ хэмжээтэйгээр үгэжэ шадахагүй байгаабди.

Үргэн хэрэглэлэй бусад олон товарнуудай шанарые hайжаруулха, ассортиментыень үргэдхэхэ хэмжээнүүд мүн тэрэшэлэн абтаhан байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба КПСС-эй Центральна Комитет арадай хэрэглэлэй эд товар зөөхэ талаар түмэр замай транспортын хүдэлмэриие саашадань hайжаруулха тушаа хэмжээ-ябуулганууды мүн тэрэшэлэн баталhан байна.

Мүнөө түмэр замай транспорт болбол арадай хэрэглэлэй эд товар шэрэлгые hайжаруулха, рыногой хэрэглэмжэдэ анхаралтайгаар хандаха, гансашье түмэрзамшадай хангалтатай hайн байха ябадалые бэшэ, мүн худалдаа наймаа hайжаруулгын интересүүдые харгалзан раадаа абаха уялгатай. Ашаануудые I ба II гэhэн категоринуудта хубаалга энээнhээ хойшо болюулагдахань, тиигэжэ хубаадаг байhан үедэ хүн зониие хангалгада зорюулагдаhан ашаануудай зариманиинь хоёрдохи категоридо хабаадуулагдадаг байгаа. Арадай хэрэглэлэй эд товар шэрэлгые түсэблэхэ хэрэгтэ түмэр замуудай начальнигуудай ба тэдэнэй хэнүүд, энээнhээ уламжалан нютагуудтахи худалдаа наймаанай органуудай эрхэнүүд ба арга боломжонууд үргэдхэгдөө.

Түмэр замуудай гол шэглэлнүүдтэ ашаа зөөлгын түргэн ябадалтай поезднууд хэрэглэгдэдэг болохонь, Забhарай станцинуудhаа эдеэ хоолой ба промышленна эд товар ашаалан ябуулгые хангахын тулада замуудай зарим участогуудта суглуулагдамал поезднууд ба суглуулагдамал вагонууд хододоо ябадаг болохонь.

Складска ажахын, станционно пакгаузнуудай, ашаалалга-буулгалгын ёhотой платформонуудай баригдалга үргэн далайсатайгаар хэгдэжэ байна, энэ хадаа худалдаа наймаанда тон ехэ туhаламжа болохо юм.

Энэ шиидхэбэри хадаа худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэ хэн харюусалга тэрэшэлэн даалгана. Худалдаа наймаанай органи[за]цинуудай хойрог муу хандадагhаа боложо вагонуудай миил зогсолго ябадалые тэсэжэ болохогүй. Транспортын үмэнэхи өөhэдынгөө уялгануудые нарин нигтаар бэелүүлхэ хэрэгтэй.

## Мүнөө үеын шатадахи советскэ худалдаа наймаанай үүргэ ба зорилгонууд

Культурна советскэ худалдаа наймаа үргэнөөр дэлгэрүүлэнгүй арад зоной эд хэрэглэлые эрид дээшэлүүлхын аргагүй. Советскэ худалдаа наймаан болбол манай социалистическэ общество соо арадай хэрэглэмжын эд бараануудые хубаарилха гол арга мүн.

СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сесси дээрэ хэлэhэн үгэ соогоо нүхэр Маленковой тэмдэглэhэн ёhоор, социализмын үедэ худалдаа наймаан болбол ажалшадай үргэн байгаа хубиин эрилтэнүүдые хангаха гол формо мүн ба уни удаан саг соо тэрэ зандаа үлэхэ байна.

(*Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта*)

# Эд товарай эрьесые саашадань дэлгэрүүлхэ, гүрэнэй, кооперативна ба колхозно худалдаа наймаа эмхидхэлгые һайжаруулха хэмжээ-ябуулганууд тухай

*1953 оной октябриин 17-до худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ СССР-эй Худалдаа наймаанай Министр нүхэр А. И. МИКОЯНАЙ хэһэн элидхэл*

*(Үргэлжэлэл)*

...скэ худалдаа наймаан болбол ...циалистическэ промышленностиин ...хүдөө ажахын продукциие со...циалистическэ экономикын хуули...уудай эрилтэнүүдтэ тааруугаар, ...алгаряагүйгөөр арад зондоо хүр...гэжэ худалдажа байха үүргэтэй.

Манай ороной арадай ажахые тү...бэй ёһоор, жэгдээр хүгжөөлгын ...ли ёһон болбол үйлэдбэри ...эглэмжэ хоёрые бодолтойгоор ...эмхитэйгээр хоорондонь холбо...н эрилтэ табина. Манай ажахын ...бэй ёһоор ябуулагдадаг байһа...нь ашаар бидэнэр эд хэрэглэм...н эрилтэнүүдые тойруу замаар ...э, харин сэб сэхэ тоо... абажа, тэрээнтэй тааруулан ...рэнэй үйлэдбэриие хүгжөөжэ ...шадаг байнабди. Манай байгуу...лтын үлэмжэ һайн байдалынь ...эн дээрэ гарана. Гэхэтэй хамта, ...эһээ худалдаа наймаанай орга...низацинууд айхабтар ехэ харюусал...тай болоно. Юуб гэбэл, хэрэгэй ...ы амжалта имагтал манһаа, ...най эмхидхэл ба шадабариһаа ...дыдаха байна.

...эд худалдаа наймаае саашадань ...жөөлгэ ба арад зоноо хангаха ...далые һайжаруулгада һаад ...аруулдаг ехэнүүд дутагдалнууд ...алдаа наймаае эмхидхэлгэдэ ...бии. Худалдаа наймаанай ...ганизацинууд арад зоной эрилтэ ...эгсэлнүүдые муусаар шэнжэлэн ...далдаг, эд бараануудые хубаа...лга ба абаашалгада ехэхэн ал...нуудые гаргадаг байха юм.

...удалдаа наймаанай хүдэлмэри...гшэдэй зорилго болбол хүн зо...й эрилтэ хэрэгсэл шэнжэлэн шу...лжа, үйлэдбэридэ эдэбхитэй нү...лөө үзүүлэн, эд хэрэглэгшэдэй ...аг туһые хаража, хүн зондо ...хала ассортименттэй үргэн хэрэг...лэмжын эд бараануудые үйлэдбэ...рилгэ үргэдхэхэ ябадал мүн болоно. ...рбээ худалдаа наймаанай ...ганизацинууд промышленность... нүлөө үзүүлдэггүй, худал...н абагшадай ашаг туһа хамгаал...гүй байгаа һаа, энэнь тэдэнэй ...һөө советскэ худалдаа наймаа... гол принципүүдые анхаралдаа ...хаяа болиһон ябадал мүн гээшэ.

Худалдаа наймаан хадаа хүн зо...й эрилтэ тушаа эдэбхи үүсхэлгүй ...ха ёһогүй. Советскэ ху...далдаа наймаан болбол тэдэнэй ...эрилтэнүүдые хүгжөөхэ тээшэ ...эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ ёһотой. Эд ...хэрэглэгшэдые эдэй шанар һайнаар ...шидаг болгоохо, хүн зоной хэрэг...лэмжэдэ шэнэ товарнуудые нэбтэ...рүүлхэ, үлэмжэ шэмэтэй ба бэеын ...мир һайжаруулдаг эдеэнэй зүйл...нүүдые, мүн тэрэшэлэн ажалшадай ...культурна ажаһуудалые һайжа...руулдаг ба баяжуулдаг аятай зо...н бүхэ, тоё һайхан промышлен...н товарнуудые тэдэнэр пропаган...дала ёһотой.

Мүнөө үедэ арадай хэрэглэмжын ...товарнуудай үйлэдбэриин шэнэ ...этэйгөөр хүгжэлгэтэй дашарам...дуулагдан, советскэ худалдаа най...маанай удхашанар бүри дээшэлбэ. ...далдаа наймаанай организаци...нууд болбол хурдан түргэнөөр ...шоржо байһан элдэб зүйлэй то...варнуудые нигта наринаар, хурдан ...түргэнөөр худалдаха, эд товарнуу...дые асаран хубаарилха ябадалда ...ямаршье һаад тойбо гаргахагүй, ...мын 2—3 жэл соо город бүхэндэ, ...хөөгэй район бүхэндэ бүхы зүйл... шухала товарнуудые худалдан ...абажа болохо байдал түйлаха ёһо...той.

Социалистическэ промышленность ...колхозно хүдөө ажахын хоорон...дын экономическа холбоо бари...лые саашадань хүгжөөхэ, хүдэл...мэришэн анги ба таряашадай хоо...рондохи союзые саашадань бэхи...жүүлхэ, колхозно үйлэдбэриие хүг...жөөхэ хэрэгтэ советскэ худалдаа ...наймаанай үүргэ агууехэ юм. Ху...далдаа наймаанай организацинуудай ...мүнөөн уялга хадаа «промышлен...ностинь таряашадаа хангажа бай..., таряашадынь худалдаа наймаа...ндаа өөһэдынгөө эрилтэнүүдые хан...гажа байдаг, иимэ болохолоороо ма...най гүрэн худалдаа наймаа эрхилжэ ...шадаха ёһотой». (В. И. Ленин, зо...хёолнууд, 33 том, 50 нюур), гэһэн ...И. Ленинэй заабариие эсэс хү...рэтэрынь дүүргэхэ ябадал мүн бо...лоно.

«Худалдажа һурагты» гэһэн ...үехэ Ленинэй уряал мүнөө үеын...е байдалда өөрынгөө хүсэ гээгээ.... Шэнэ экономическа политика... бидэнэрэй ороходо ман... худалдаа наймаанай ямар...ше дүй дүршэл байгаагүй, худал...даа наймаанай өөһэдын кадрнууд ...байгаагүй һэн. Бидэнэр худалдаа ...наймаанай хэрэгые түрүүшынхеэ ...һалһан, үмсын наймаашадтай кон...куренци хэжэ, тэдэнтэй тэмсэжэ бай...жа зуура наймаанай хэрэгтэ тэдэнһээ ...суралсажа байдаг байгаабди.

Харин мүнөө илаһан социализмын эрхэ байдалда советскэ худалдаа наймаан өөрынгөө хүгжэлтын шэнэ, үлэмжэ үндэр шатада гараһан, тон ехэ дүй дүршэл олоһон, советскэ худалдаа наймаанай хэдэн миллион хүдэлмэрилэгшэдые бии болгоһон ба хүмүүжүүлһэн байна. Эд товарай ресурснууд айхабтар ехээр ургаба. Худалдаа наймаан мүнөө тэрээндэл бэшэ, ондоо, мүн худалдаа наймаанда хүдэлмэрилжэ байһан хүнүүдшье тон ондоо болонхой. Тиигэбэшье, худалдаа наймаан арад зонойнгоо хурдан түргэн урган байгаа эрилтэнүүдһээ үшөөл ехээр гээгдэнэ гэжэ сэб сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Бидэнэр худалдаа наймаанай залуу хүдэлмэрилэгшэдые культурна дүй дүршэлтэй болгохо, тэдэниие эрдэмээр зэбсэгжүүлхэ, тэдэнэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ уялгатайбди. Худалдаа наймаанай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй эрдэм мэргэжэлэй хэмжээе советскэ худалдаа наймаанай урда табигдаад байһан мүнөө үеын зорилгонуудай эрилтэдэ харюусахаар болгон дээшэлүүлхэ, тэдэниие эд хэрэглэгшэдэй эрилтэнүүдтэ анхаралтай ба энхэргэнээр хандадаг, худалдан абагшадые илдам налархайгаар угтадаг болгон хүмүүжүүлхэ шухала.

Советскэ худалдаа наймаан болбол эд хубаарилгын социалистическэ арга зэбсэг мүн. Социалистическэ общество соо худалдаа наймаан түүхэдэ анха түрүүнээ арадай албахаалгада табигдаһан байна. Орон дотороо коммунистическэ общество байгуулгын асари ехэ программа дүүргэжэ байхадаа, бидэнэр советскэ худалдаа наймаае эрид шангаар дэлгэрүүлхэ, тэрээнэй бүхы арга боломжонуудые эсэс хүрэтэрынь ашаглаха, ерээдүйн сагта эд хубаарилгын коммунистическэ принципые бэелүүлхын условинуудые бэлэдхэхэ ёһотойбди.

Манай ажахын байгуулалтын 30 гаран жэлэй дүй дүршэл хадаа капиталистическэ худалдаа наймаанда орходоо советскэ худалдаа наймаанай жэшээлэшэгүй булюу һайн байһаниие тон элитээр баталан харуулба. Социалистическэ худалдаа наймаанай иимэ үлүү һайн байдагынь юун дээрэһээ болоноб гэбэл, тэрээнэй зорилго хадаа эд хэрэглэдэг хүн зониие анхаралга, советскэ хүнүүдэй эрилтэнүүдые үлэмжэ дүүрэнээр хангалга мүн байһан дээрэһээ болоно. Харин, тэрээндэ эсэргүү, капиталистическэ худалдаа наймаанай зорилгонь үлэмжэ ехэ олзо олохын хойноһоо оролдолго мүн байдаг, эд хэрэглэгшэд хадаа капиталистнууд ба хонжоо наймаашадай һэнгэргүй бүдүүлигээр тонон дээрмэдэжэ байдаг объектнь мүн байха юм.

Буржуазна оронуудта худалдаа наймаан нэгэ газартаа тогтошонхой, үе үедэ доошоо унажа байдаг юм, энээн дээрэһээ үргэн олон арад түмэн улам ехээр үгырэн хооһоржо байдаг.

Советскэ Союз соо эд товарай эрьесэ 1928—1940 онуудта (сасуулбарита сэнгээр) 2,3 дахин ургаһан байна. Харин капиталистическэ оронуудта энэ үе соо эд товарай эрьесэ огто ургаагүй байхаһаа гадна, дэлхэйн хоёрдохи дайнай урда тээ 1929 оной хэмжээнһээ бүри доошоо байһан юм.

Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ хүгжэлтын эдэ хоёр замуудай тад һөөргэ байдал—манай орон доторхи худалдаа наймаанай хурдан түргэн хүгжэлтэ ба капитализмын оронуудай худалдаа наймаанай зогсошонхой байдал бүри эли тодоор гаража байна. Америкын Холбоото Штадуудта 1952 ондо товарай эрьесын хэмжээн 1950 оной хэмжээндэ байһан ба харин Англида нэгэ бага доошоошье ороһон байгаа юм. СССР-тэ 1949—1952 онуудай үе соо рознично эд товарай эрьесын хэмжээн (сасуулагдамал сэнгээр) хоёр дахин дээшэлһэн байгаа.

Америка ба Англида рынок дээрэмнай хэрэглэмжын эд товарнууд элбэг олон гэжэ һайрхадаг хүнүүд үшөө бии. Теэд магазинда эд товарнууд элбэг олон байдаг аад, харин тэрээниие худалдан абаха аргагүй байдаг энэ байдал буржуазна оронуудай арад зоной һанаа сэдьхэл хангажа шадаха аал. Харин мүнөө тэдэнэй байдал 1929 онойхидо орходоо бүри ехээр муудаа. Тиихэтээ хамта Баруун Европын хүн зон дэлхэйн нэгэдэхи дайнай урдахи жэлнүүдые «алтан һайхан үе» гэжэ мүнөө хүрэтэрөө тоолоһоор. Капиталистическэ оронуудай хүгжэлтын мүнөө үеын хуули ёһоной үндэһөөр, тэдэнэр хэлбэришэгүй доошоо орожо, хэрэглэмжын эд товарай үйлэдбэриин хэмжээн улам бүри доошоо унажа байһаар.

Харин манайда хуули ёһон ондоо. Советскэ засагай жэлнүүд соо бидэнэр урагшаа холо дэбжэһэн байнабди. Манайда үйлэдбэри, эд товарай эрьесэ ба хүн зоной хэрэглэмжэнүүд буржуазна оронуудта эрхим һайн үедэнь үзэгдөөгүй хурдан темпитэйгээр, түсэбэй ёһоор хүгжэжэ байдаг. Манай гээгдэнги ба үгытэй орон байхадань эдэ оронууд хүгжэлтын нилээд үндэр хэмжээндэ үни хүрэһэн аад, хэдэн арбаад жэл соо нэгэ газартаа зогсошоод, тэрээнһээ байтагай гэдэргээ сухарин унажа байһанаараа омогорхожо болоштой аал? Манай ба тэдэнэй хүгжэлтын тенденцинүүдые анхаралдаа абаад һаа, амжалтануудта зүб сэгнэлтэ үгэжэ болоно. Хүндэ промышленностиие хүгжөөхэ зорилтые амжалтатайгаар шиидхээд байхадаа, бидэнэй хэрэглэмжын эд товарнуудай үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөжэ, арад зонойнгоо ажабайдалай үлэмжэ үндэр хэмжээе хангажа, энэ талаараа эгээн баян орон боложо шадаха байнабди. Оронойнь баялиг арад зонойнь эзэмдэлгэ бэшэ байдаг капиталистическэ экономикотой оронуудтай жэшэбэл, бидэнэр бүхы арадайнгаа үлэмжэ үндэр хэмжээтэ эрилтэ хэрэглэлнүүдые хангаха тээшэ ябажа байнабди, арадай эд хэрэглэмжын структурые наукын эрилтэнүүдэй үндэһэ һуури дээрэ һайжаруулха гэһэн зорилго баримталан үйлэдбэрээ хүгжөөдэг байнабди.

Имагтал социалистическэ общество дотор эд хэрэглэгшэдэй ашаг туһа тухай бодото анхарал оролдолго дээрэ үндэһэлэн, эрьесын гаргаша багатай, рациональнаар эмхидхэгдэнги худалдаа наймаа байгуулха арга боломжонууд бии болодог юм. Советскэ худалдаа наймаанай хүгжэхэтэй хамта эрьесын гаргашанууд, тодорхойлон хэлэбэл, эд товар үйлэдбэриһөө эд хэрэглэгшэдтэ абаашалгын гаргашанууд хэлбэришэгүйгөөр доошолжо байдаг юм. Манай обществодо эдэ гаргашануудые эгээн доодо хэмжээндэ хүргэхэ тушаа Советскэ правительство эсэшэ сусашагүй оролдолго гаргана. Промышленностьда продукциин өөрынь үнэ химдаруулга ба худалдаа наймаанда эрьесын гаргашануудые доошолуулга болбол эд бараанай сэнгые саг үргэлжэ доошолуулха ябадалай гол үндэһэ һууринь мүн болоно. 1951—1955 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэбэй ёһоор бидэнэр худалдаа наймаандахи эрьесын гаргашануудые 23 процентээр доошолуулха гэһэн уялгатайбди. Эрьесын гаргашануудые саашадань доошолуулха айхабтар ехэ арга боломжонууд манда бии, энэнь:

нэгэдэхеэр, ажахын доторой резервнүүдые саг үргэлжэ элирүүлхэ ба бүхы хэмжээгээр ашаглаха, алмалта гамналгын хатуу дүрим сахиха, тиихэ зуураа, советскэ эд хэрэглэгшэдые хангаха ябадал саг үргэлжэ һайжаруулха арга зам;

хоёрдохеёр, гарза гээгдэлнүүдые усадхаха, товарнуудай шанар муудуулха ба гэмтээхэ ябадал гаргахагүй, ашаг олзогүйгөөр ашаа шэрэхэ ябадал болюулха, худалдаа наймаанай сетьдэ эд товар таһалдуулангүйгөөр асаржа байлгые хангаха, багсалһан ба штучна эд бараануудые худалдалга ехэхэнээр үргэдхэхэ, магазинуудые худалдаа наймаанай үлэмжэ һайн түхеэрэлгэнүүдээр, магазин доторой транспортаар хангаха арга зам;

гурбадахяар, наймаанай процессые химдаруулха, эд бараагаар хангаха ябадал үлэмжэ рациональнаар эмхидхэхэ, хоорондын үлүү звенонуудые усадхаха ба худалдаа наймаанай захиргаанай аппарадуудай гаргашануудые хороохо арга зам мүн байха юм.

Манай гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай үлэмжэ һайн шанарайнь нэгэн хадаа хододоо химдаруулагдажа байдаг хатуу сэнгээр худалдаа наймаа эрхилжэ байдаг ябадал мүн болоно. Манай орон дотор эд бараанай сэнгые саг үргэлжэ химдаруулжа байдаг ябадал болбол арад зоной эд бараа худалдан абаха шадабариие дээшэлүүлхэ ба манай обществын гэшүүн бүхэнэй ажана байдалай хэмжээе дээшэлүүлхын нэмэлтэ арга боломжонуудые бии болголго тээшэ зорюулагдаһан Советскэ правительствын политикын хэлбэришэгүй принцип мүн байха юм.

Манай эндэ мүнөө дээрээ үшөө хоморшье һаа, үргэн олон эд хэрэглэгшэдтэ шухала шанартай—иимэшье товарнуудай сэнгые бидэнэр химдаруулдаг байнабди. Энээн дээрэһээ тэдэ бараануудые хэрэглэхэ ябадал бүри ехэ болодог, тиимэһээ бидэнэр хомор ба хүн зондо шухала эд товарнуудые үйлэдбэрилгэ хурдан түргэнөөр дээшэлүүлхэ баатай болодог байнабди.

1947 онһоо хойшонхи үе соо манай орон дотор сэн зурган удаа химдаруулагдаһан, энээн дээрэһээ сэнгэй ниитэ хэмжээн хоёр дахинһаа үлүүгээр доошолһон байха юм. Тиимэһээ советскэ түхэригэй эд бараа худалдан абаха хүсэниинь хоёр дахинһаа үлүүгээр дээшээ боложо, арад зон айхабтар ехэ олзо абаһан байна.

Энээнтэй жэшэбэл, капиталистическэ худалдаа наймаанда сэн стихийнээр тогтоогдодог, капиталистнууд болон хонжоо наймаашад үнэ сэн хүндэрүүлхэ зааханшье арга боломжонуудые ашаглан хэрэглэжэ, ажалшадай үлэсхэлэн хооһоролго дээрэһээ баяжажа байдаг юм. Дайнай һүүлэй үе соо капитализмын бүхы оронуудта сэнгэй хонжоото хүндэрэлгэ ходо боложо байдаг, энээн дээрэһээ ажалшадай ажаһуудалай хэмжээн, эд хэрэглэлгэ улам доошоо унажа байдаг юм.

Хэрбээ Советскэ Союзда 1947 онһоо хойшо хилээмэ, мяха ба тоһоной сэн гурба дахин химдараһан байгаа һаань, харин Францида эдэ товарнуудай сэн хоёр дахин, Англида хилээмэнэй сэн хоёр дахин шахуу, мяханай сэн—1,5 дахин ба тоһоной сэн — 2,5 дахин хүндэрһэн байха юм. США-да сэнгүүд энээндэ орходоо багаханааршье һаа, баһал хүндэрһэн байна.

Манай советскэ худалдаа наймаанда хонжоо хэхэ хүсэл гэжэ байдаггүй. Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд тогтоогдомол сэнгые нарин хатуугаар сахижа байха уялгатай, тэрээниие эбдэлгэ гэмтэ ябадал гэжэ харагдадаг, тиин советскэ хуули эд хэрэглэгшэдэй ашаг туһые наринаар сахижа байдаг.

Энэ талаар худалдаа наймаанай Гүрэнэй инспекци ехэ үүргэтэй. Худалдаа наймаанай Гүрэнэй инспекци болбол хиналтын талаар гүрэнэй этигэмжэтэн мүн түлөөдөө, тогтоогдомол сэн эбдэхэ гэһэн туршалгануудтай, эд хэрэглэгшэдые мэхэлхэ ябадалтай эрид тэмсэл ябуулха, иимэ хуули буса ябадалнуудые үгы хэхэ хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Мүн тэрэшэлэн профессиональна союзуудай олониитын хиналта баһал шухала удхашанартай юм. Хиналтада ажалшадай олоороо хабаадалсаха бүринь, тус хиналта олониитын ехэ хүсэн болодог байна. Худалдаа наймаанай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд болбол худалдаа наймаанай хэрэгые һайжаруулха ябадалда тус хиналтые бүхы хэмжээгээр ашаглаха, хинагшадта туһалха, тэдэнэй хүдэлмэриие дэмжэхэ уялгатай.

Арад зондо худалдагдажа байгаа эд товарнуудай шанарые бүхы талаарнь хинаха ябадал болбол хүн зоной ажана байдал ба бэеын элүүр тухай Советскэ правительствын эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолгын нэгэн мүн байха юм.

Советскэ засагай жэлнүүд соо эд товар шалгаха гүрэнэй хиналтын бүхэли системэ байгуулагдаһан шанарые шалгалга хадаа тусхай лабораторинууд соо научна үндэһэ һуури дээрэ хэгдэдэг, хаа хаанатүй—промышленна предприятинууд, худалдаа наймаанай газарнууд болон олониитын эдеэ хоолой предприятинууд дээрэ санитарна шалгалтанууд эмхидхэгдэһэн байна. Тус хангалтын хэрэгтэ эдеэ хоолой товарнууд болон үргэн хэрэглэмжын промышленна товарнуудай шанарые сахилгын инспекци гэхэ зэргын организацинууд тон ехэ удхашанартай юм. Эдэ инспекцинүүд һаяын саг хүрэтэр промышленна министерствонуудай мэдэлдэ байһан аад, харин мүнөө Худалдаа наймаанай министерстводэ үгтэһэн байна. Энэнь худалдаа наймаанда ехэхэн шэнэ туһаламжа болохо ба арадай хэрэглэмжын эд товарнуудай үндэр шанарай түлөө тэмсэлые хүнгэн болгохо байна.

Бидэнэр бүхы эд товарнуудые — үнэтэй, үнэгүйшье һаань, эрхим һайн шанартай болгохо гэжэ оролдонобди. «Үнэтэй аад, һайн, үнэгүй аад үжэнхэй» гэһэн урданай купецүүдэй оньһон үгэ манда таарахагүй байна.

Харин «мэхэлээгүй һаа, худалдахагүйш» гэһэн арьяатан шоныи хуули баримталдаг капиталистическэ наймаанда гутанги ба хуурмаг продуктнуудые худалдаха ябадал үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Теэд хүн зоной элүүр энхэ байдалые анхаралдаа абадаггүй капиталистнууд гутанги ба бэедэ харша товарнуудые олзо барыш олохын түлөө худалдана ха юм.

Советскэ гүрэн болбол капиталистическэ худалдаа наймаанай муу муухай ябадалнуудһаа сүлөөлэгдэнги, социалистическэ обществын эрилтэнүүдтэ харюусадаг худалдаа наймаанай шэнэ формо байгуулһан байна.

Бусадшье оронуудай хүнүүдэй атаархажа боломоор жэшээтэ һайн худалдаа наймаанай предприятинууд: гастрономууд, универмагууд, тусхайта магазинууд манайда бии. Харин мүнөө манай худалдаа наймаанай бүхы газарнуудые эдэ магазинуудай хэмжээндэ хүрэтэр дээшэлүүлхэ зорилго табигдана.

Конкуренциин эрхэ байдалда, эд бараагаа худалдахань улам улам хэсүүтэй боложо байһан үшар байдалда буржуазна оронуудташье худалдаа наймаанай предприятинуудые муу бэшээр эмхидхэһэн, худалдаа наймаанда эрхим һайн техникэ хэрэглэдэг, эд хэрэглэгшэдые, илангаяа баяшуулые культурна һайнаар хангадаг ябадалнууд бии болгогдоһон байна.

Хари гүрэнэй урда һүгэдэхэ ябадалтай тэмсэнэбди гэһэн шалтаг дурдажа, хилын саадахи дүй дүршэлые газаашалдаг, манда ашатай туһатай тэрэ дүй дүршэлые һонирхохо, шудалха, ашаглахаяа болиһон зарим нүхэдые буруушаангүй байжа болохогүй юм. Манай эрхим худалдаа наймаанай предприятинуудай түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зуура, бидэнэр буржуазна оронуудай эрхим предприятинууд дээрэ худалдаа наймаа эмхидхэлгэ ба эд хэрэглэгшэдые хангалгын талаар манда хэрэгтэй зүйлнүүдые шудалха, хүлеэн абаха ёһотойбди, энэ ашагта һайн дүй дүршэл хэрэглэхэ ябадалһаа зэбүүрхэхэтүй, харин шудалан абажа, үргэн олониитын интересэдэ ашаглаха ёһотой байнабди.

Мүн манай худалдаа наймаанда бии байгаа дутуу дунданууды эрид шангаар элишэлхэ ба зайсуулха, Советскэ правительство ба Коммунистическэ партиин манай урда табиһан эрилтэнүүдэй ёһоор худалдаа наймаанай хэрэгые эрид һайжаруулха, худалдаа наймаае социалистическэ обществын ажалшадай эрилтэдэ харюусалгын үндэр хэмжээндэ үргэхэ гэһэн зорилго мүнөө табигданхай.

*(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)*

---

*ВЦСПС-эй СЕКРЕТАРИАДТА*

## „СССР-эй ХҮДӨӨ АЖАХЫЕ СААШАДАНЬ ХҮГЖӨӨХЭ ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ" КПСС-эй ЦК-гэй ПЛЕНУМЭЙ ТОГТООЛТОЙ ДАШАРАМДУУЛАН ПРОФСОЮЗНА ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ХЭХЭ ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ

«СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолтой дашарамдуулан профсоюзна организацинуудай хэхэ хүдэлмэри тухай асуудал ВЦСПС-эй секретариат зүбшэн хэлсэбэ. Партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоол хадаа коммунистическэ общество байгуулхын түлөө советскэ арадай тэмсэлдэнь тон ехэ удхашанартай байна гэжэ баталан абаһан шиидхэбэри соогоо тэмдэглээ.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар КПСС-эй ЦК-гэй Пленумээр хараалагдаһан программые дүүргэлгэ бүтэдэарадай хэрэг болоно, тиимэһээ энэ хэрэгтэ профсоюзна бүхы организацинууд гол анхаралаа хандуулха ёһотой.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые ба нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлые ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулхыень хүдэлмэришэд ба албахаагшадай ажалай дэбжэлтэ болон творческо үүсхэлые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ, партиин ЦК-гаар табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ тэрэнииень залан шэглүүлхые профсоюзуудай центральна, республиканска, хизаарай, областной, фабрично-заводской, нютагай комитедүүд ба совсдүүдтэ дурадхагдаа.

Хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэришэд ба албахаагшадай профсоюзай центральна, республиканска, хизаарай, областной ба хүдэлмэришэдэй комитедүүд хадаа социалистическэ хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые саашадань хүгжөөхэ, хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхын, ниитын малажалые түргэнөөр дэбжээхын ба тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын, газартаряалангай болон малажалай валовой ба товарна продукциие дээшэлүүлхэ зорилгонуудые шиидхэхын түлөө, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэб хаһа саг соонь дүүргэхын түлөө хүдэлмэришэдэй, тракторнстнуудай, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй дунда социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ уялгатай. Ажалай бүтээсын асуудалнуудта улам ехээр анхарал табиха, бүхы механизаторнуудай ажалай нормые дүүргэхэ, мүн машина техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха ябадал түйлаха шухала. Хүдөө ажахын механизаторнуудые бэлэдхэлгэдэ ба мэргэжэлынь дээшэлүүлгэдэ ехэ анхарал табиха, ухаалан зохёогшод ба рационализаторнуудай олониитын хүдэлөөе бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриин түрүүшүүлэй үүсхэл болон үнэтэ эхилэлтые али болохоор хүгжөөхэ ба дэмжэхэ, хүдөө ажахын наукын ба практикын шэнэ түйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэ түйлаха хэрэгтэй.

МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэришэд ба албахаагшадай культурно-ажаһуудалай эрилтые хангаха тухай үдэр бүриин анхарал оролдолго дээшэлүүлхэ, байрын гэрнүүдые, хамтын байрануудые, һургуулинуудые, больницануудые, үхибүүдэй эмхи зургаануудые ба культурно-ажаһуудалай бусад объектнүүдые бариха ба заһабарилха түсэбүүдые заатагүй дүүргэхэ ябадал түйлаха, хубидаа гэр байра баригшадта участогуудые таһалан үгэхэ, нютагай барилгын материалнуудые олохо ябадалдань саг үргэлжын туһаламжа үзүүлхэ шухала. Аргалалгын эмхи зургаануудай хүдэлмэриин ба арадай хэрэглэлэй бүхы шухала товарнуудые таһалгаряагүй наймаалха ябадал хангахын хойноһоо һуларшагүй хиналта эмхидхэгдэхэ зэргэтэй.

Профсоюзуудай республиканска, областной, харгы замай, районно ба фабрично-заводской комитедүүд, профсоюзна Культурын байшангууд, клубууд ба библиотекэнүүд культурно-ниитын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэнь шефтээ абаһан совхозуудайнгаа, МТС-үүдэйнгээ ба колхозуудайнгаа культурна эмхи зургаануудта бодото туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

Совхозууд болон хамһабариин ажахытай хүнгэн ба эдеэ хоолой, ой модоной ба саарһанай, металлургическа, нүүрһэнэй промышленностиин, түмэр замай транспортын ба арадай ажахын бусад һалбаринуудтай хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай центральна, областной, харгы замай, районно ба фабрично-заводской комитедүүд совхозуудай ба хамһабариин ажахын коллективүүдтэ анхаралаа ехээр табидаг болохо зэргэтэй. Хүдөө ажахыда захилнуудые дүүргэжэ байгаа машина бүтээлгын, транспортна ба хүндэ машина бүтээлгын, химическэ промышленностиин, барилгын материалнуудай промышленностиин, ой модоной ба саарһанай промышленностиин болон арадай ажахын бусад һалбаринуудай хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай центральна, областной ба фабрично-заводской комитедүүд хүдөө ажахыда захилнуудые промышленностиин предприятинуудай саг соонь ба эрхим шанартайгаар дүүргэхын түлөө, шэнэ конструкциин тракторнуудые ба хүдөө ажахын машинануудые түргэнөөр зохёожо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын түлөө хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшадай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ёһотой.

Түмэр замай, автомобильна транспортын, далайн ба гол мүрэнэй флодой хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай центральна комитедүүд хүдөө ажахыда зорюулагдаһан промышленна продукциие хаһа саг соонь абаашахын түлөө транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ уялгатай.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые бэелүүлгэдэ өөһэдынгөө ажалаар хабаадалсахын тулада деревнидэ саг үргэлжэ хүдэлмэрилхөөр предприятинууд ба эмхи зургаануудһаа ошоһон хүдэлмэришэд, инженернүүд, техигүүд ба агрономуудай һайн һайхан эрмэлзэлгые профсоюзна организацинууд али болохоор дэмжэхэ зэргэтэй.

Машина техникые ашаглаха хэрэг һайжаруулгадань туһалха, машинно-тракторна станцинуудай болон совхозуудай механизаторнуудта түрүү токарьнуудай, слесарьнүүдэй, инженернүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые дамжуулха талаар МТС-үүд, совхозууд болон колхозуудые промышленна предприятинуудай коллективүүдые шефтээ абаха ябадал профсоюзна организацинуудай эмхидхэхэнь шухала байна.

(ТАСС).

# УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

## Пролетариадай дайшалхы бата нэгэдэлэй конгресс

Эб найрамдалай, социальна үнэн зүб байдалай түлөө хүн түрэлтэнэй прогрессивнэ хүсэнүүдэй тэмсэн бэелүүлдэг али бүхы хэмжээ-ябуулгануудые хардаха, гүрдэхэ болохсодоо ямаршье муухай арга аашаһаа арсадаггүй буржуазна хэблэл энэ удаа миил сошордошобо. Октябриин 10-һаа 21 хүрэтэр Венэдэ болоһон профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн гурбадахи конгресс тухай буржуазна хэблэл хэлэхэ юумэ юушье олобогүй. Гэхэ зуура, мүнөө зун Стокгольмдо болоһон сүлөөтэ профсоюзуудай уласхоорондын конфедераци гэдэг профсоюзна хахарал үүдхэгшэдэй конгресс тушаа мүн лэ энэ хэблэл газетнэ хэдэн олон хуудаһануудые үгэһэн байгаа.

Эндэ гайхаһанайшье хэрэггүй. Ушарынь мүнөө буржуазна хэблэл бэрхэтэй байдалда ороод байна: гол түлэб социалистическэ лагериин оронуудһаа ерэһэн коммунистнууд лэ Венэдэ суглараа гэжэ урдынхидаал адляар бэшээ һаань хэншье этигэхэгүй, юуб гэхэдэ дэлхэйн бүхы оронуудай пролетариадай иимэ ехэ суглаан болоо гэжэ уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхэдэ үшөө дуулдаагүй юм.

Венэдэ болоһон конгресс тушаа буржуазна хэблэлэй абяа шэмээгүйгөөр үнгэрһэниинь юу харуулнаб гэхэдэ, энэ событи тушаа реакциин хархис хара хүсэнүүдэй тон ехээр сошордоһониие харуулна. Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин (ВФП-гэй) нүлөөгэй ургаһанда, эб найрамдалай түлөө, социальна хүгжэлтын түлөө тэмсэлдэнь дэлхэйн пролетариадай нэгэдэлэй бэхижэһэндэ, колониальна болон бэеэ даагаагүй оронуудтахи хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй хүсэ ехэтэйгээр ургаһанда тэдэ хархис хүсэнүүд ехээр сошордоно. Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн гурбадахи конгресс эгээл энээниие гэршэлэн харуулаа.

ВФП-гэй зэргэнүүдэй ургаһан тухай баримтаһаа эхилэе. Миланска ба Венскэ конгрессэй хоорондохи үе соо ВФП 10 миллион хүнүүдээр олошороо гэжэ Луи Сайян конгрессэй хүдэлмэриин түрүүшын үдэр хэһэн тоосоото элидхэл соогоо мэдээсээ. Гэбэшье, хоёр—гурба хоноод байхада энэ тоо хуушан болошоод байба. Конгрессэй боложо байха үедэ профсоюзуудай уласхоорондын федерацида Сорси гэжэ Индонезиин хүдэлмэришэдэй томо нэгэдэл, Гватемалын ба Коста-Рикын профсоюзуудай нэгэдэмэл национальна центрнүүд абтаһан байна. Мүнөө дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин интернациональна профсоюзна нэгэдэл дотор 90 миллион шахуу хүн тоологдоно.

Хэнэйшье мэдэһээр, үйлэдбэриин профсоюзуудай американска конгрессэй ба тред-юнионуудай британска конгрессэй хархис удамаршад өөһэдынгөө организацинуудай жиирэй гэшүүдһээ һурангүйгөөр, США-гэй империалистнуудай захиралтаар ВФП-һээ гаража ошоод, ажалай американска федерациин эдэбхитэйгээр хабаадаһанай ашаар 1949 ондо хахарал үүдхэлгын профсоюзна нэгэдэл бии болгоо һэн. Энэнь уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлые хахалан бутаруулхын тулада сүлөөтэ профсоюзуудай уласхоорондын конфедераци гэжэ убайгүй хуурмагаар нэрлэгдэһэн байха юм. ВФП-гэй исполком болбол капиталистическэ болон колониальна оронуудай ажалшадай байдалые һайжаруулхын түлөө, ажалгүйдэлгэдэ эсэргүүгээр, социальна страхованиие, социальна тэдхэмжые үргэдхэн һайжаруулхын түлөө хамтадаа тэмсэхые уряалжа, сүлөөтэ профсоюзуудай уласхоорондын конфедерациин (МКСП-гэй) удамаршадта оло дахин хандаһан байна. Монополинуудта хүдэлмэришэнэй хүсые эмхидхэн олгожо үгэдэг профсоюзна бузар муухай урбагшад хадаа ВФП-гэй исполкомой уряануудые дэмжээгүй, буруушааһан байна. Зүгөөр, хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэмэл ябуулга тухай идей жиирэй хүдэлмэришэдэй дунда, мүн тэрэшэлэн энэ идейе «улаан аюул хёо» гэжэ МКСП-гэй хархис удамаршадай муушалдаг газарташье улам гүнзэгыгөөр нэбтэрнэ.

Конгрессэй хүдэлмэридэ 79 оронуудай түлөөлэгшэд—784 делегадууд ба ажаглагшад, 35 айлшад хабаадалсаа. Мүн ВФП-дэ ородоггүй организацинуудай 342 делегадуул болон ажаглагшад түлөөлэгдэһэн байна. Һүүлшын баримта хоёр юумэн тухай тэршэлэн хэлэнэ. Нэгэдэхеэр, энэ баримта конгрессэй тон үргэн демократическа үндэһэ һуури дээрэ болоһые, хоёрдохёор, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлэй хэрэгэй тон ехээр урагшаа дабшаһые гэршэлнэ. Конгрессэй трибунаһаа хэлэгдэһэн бүхы үгэнүүдэй, дэлхэйн пролетариадай энэ ехэ суглаан дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүдэй гол удхань ажалшадай байдалые (капиталистическэ оронуудта, яаралтай зэбсэгжэлгэ болодог условидо ажалшадай байдал тон муудана) һайжаруулхын түлөө, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэмэл ябуулга тухай һанал бодол болоно. Дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы заха булангуудһаа конгрессто ерэһэн амаршалгын телеграммануд ба бэшэгүүд дотор (хамтадаа 3445 амаршалганууд 56 оронуудһаа абтаа), демократическа хэблэлэй бэшэһэн статьянууд дотор мүн лэ энэ һанал бодол нэбтэрэн харагдана. Жэшээнь, «Эль Сигло» гэжэ чилийскэ газетэ бастовалһан 15 мянган горнягуудай бэшэг хэблээ. Конгресс хадаа «пролетарска интернационализмын мэдэрэлэй үнэн сэхэ бэелэл болохо, хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэмэл ябуулгые улам бэхижүүлхэ» гэжэ батаар найдажа байһанаа горнягууд энэ бэшэг соогоо харуулна. Тиин тус конгресс чилийскэ горнягуудай (эдэнэй хэһэн забастовко һаяхан илалта түгэсөөр дүүрээ), мүн тэрэшэлэн ажал хэдэг бүхы хүнүүдэй этигэл найдабариие бүрин хангаа.

Ажалай ба ажабайдалай эрхим условиин түлөө хэдэг тэмсэлдээ хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэлгэнь улам бүри бэхижэнэ гэжэ конгресс тэмдэглэбэ. Энээниие, жэшээнь, Италида, Францида, мүн тэрэшэлэн Бразилида, Индидэ, Японидо болон бусад оронуудта илалтатайгаар болоһон забастовконууд гэршэлнэ. Ажалшадай ябуулгын нэгэдэлтэй байхыень ажабайдал өөрөө, эрхим һайн байдалай түлөө тэмсэлэй бүхы дүй дүршэл эринэ. «Ажалша хүнүүд ВФП-гэй гэшүүд гү, али бэшэ байһанһаа дулдыдангүйгөөр, өөһэдынгөө эрилтэнүүдые хангуулхын түлөө, эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ эхилхэ бүридөө ВФП-гэй хараа бодолдо зайлашагүй ородог, тиин тэдэнэй ябуулгань тус федерациин программа бэелүүлхэ ябадалда зорюулагдадаг байна. Тиимэл ушарһаа, профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федераци өөһэдынгөө гэшүүдэй үмэнэһөө, мүн баһа бүхы ажалшадай үмэнэһөө хэлэнэ»,—гэжэ конгрессэй нэгэн һаналтайгаар абтаһан резолюци соо бэшэгдэнэ.

Конгрессэй делегадуудай хахадынь колониальна болон бэеэ даагаагүй оронуудай түлөөлэгшэд болоно. Капиталистическэ дэлхэйн бүхы хүн зоной 10 процентнь эдэ оронуудта ажаһуудаг байха юм. Колониальна болон бэеэ даагаагүй оронуудтахи ажал хэдэг хүнүүдэй байдал илангаяа муу юм. «Колониальна болон хахад-колониальна оронуудтахи профсоюзна хүдэлөөнэй хүгжэлтэ тухай» элидхэл дотор тэмдэглэгдэһэн ёһоор, Дүтын ба Дунда Зүүн зүгэй хүдэлмэришэн үдэрынгөө салин хүлһөөр гансал 250—500 грамм мяха худалдан абажа шадаха юм. Хойто Родезидэ хүдэлмэрилдэг негр-рудокоп европейскэ рудокопой салин хүлһэнэй 20-ной нэгэ хубииень лэ абадаг байха юм. Харин тиихэдэ американска ба бусад монополинууд колонинуудһаа айхабтар ехэ ашаг олзо абадаг байна.

Колониальна оронуудта хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн, эб найрамдалай түлөө колониальна богоолшолгодо эсэргүү хүдэлөөн үдэр бүри ургана гэжэ конгресс харуулаа. США түрүүтэй империалистнууд болбол колонизаторнуудта эсэргүү арад зоной хэдэг эсэргүүсэлгые Малайда, Вьетнамда, Британска Гвианада г. м. хэдэгтээл адляар буу зэбсэгэй хүсөөр дарахые оролдоно. Гэбэшье, энэ хүдэлөөн улам ургана.

Капиталистическэ оронуудта үгырэл ядарал, үлэсхэлэн зоболон, хүдэлмэригүйдэлгэ боложо байхадань, ажалшадай байдалые һайжаруулха хэрэгтээ социалистическэ лагериин арадуудай туйлаһан амжалтануудынь илангаяа тодоор харагдана. Социалистическэ лагериин арадууд «хүгжэн бадаралгын ба арад ниитын ажана байдалые таһалгаряагүйгөөр һайжаруулгын замаар этигэлтэйгээр дабшана» гэжэ конгресс тэмдэглээ.

Делегадуудай тоодо ондо ондоо профсоюзна нэгэдэлнүүдэй, ондо ондоо политическэ үзэл бодолтой хүнүүдэй оролсоһон байбашье, хэлсэгдэһэн асуудалнууд тушаа бүхы резолюцинууд, бүхы хандалганууд нэгэн дуугаар баталан абтаа гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эдэ хандалгануудай тоодо—бүхы дэлхэйн ажалшадта хандаһан манифест, «Европын эрэгтэй, эмэгтэй, хүдэлмэришэдтэ болон профсоюзуудта хандаһан уряа» оролсоно. Дэлхэйн гурбадахи дайе бэлэдхэжэ байһан империалистнуудай шуһата түсэбүүдые элишэлэн буруу һүргэхын тулада, колониальна дайнуудые болюулха, капиталай оронуудтахи арадуудай байдалые һайжаруулха ябадал туйлахын тулада зэргэнүүдээ бүри нигтаар жагсаахыень эдэ ба бусад документнүүд соогоо конгресс бүхы дэлхэйн ажалшадай анхарал хандуулна.

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн гурбадахи конгрессэй — дэлхэйн пролетариадай дайшалхы нэгэдэлэй конгрессэй шиидхэбэринүүд эб найрамдалай түлөө, социальна үнэн зүб байдалай түлөө хүн түрэлтэнэй прогрессивнэ хүсэнүүдэй хэдэг тэмсэлэй түүхэдэ гайхамшаг шата болохо байна.

## Буруу һүрэһэн аяншалга

Японско болон американска хэблэл Японии гадаадын хэрэгүүдэй министр Кацубо Окадзаки гэгшын Токиоһоо сентябриин һүүлээр гараһан тухай тон һайрхуугаар мэдээсэһэн байна. Энэ аяншалгын үргэн ехэ программа тухай дэлгэрэнгытээр мэдээсэгдээ һэн: министр хадаа Филиппинээр, Индонезеэр, Бирмээр, Индо-Хитад, Австрали ба Шэнэ Зеландяар ябаад ерэхэ гэжэ бодобо. Энэ аяншалгын олон янзын ба шухала зорилгонуудынь үргэнөөр һайшаагдан тунхаглагдадаг байгаа.

Тиин октябриин 15-да Окадзаки Японидоо бусажа ерэбэ. Теэд хэблэл абяа шэмээгүй болошобо. Министр хараалһан маршрудаа дүүргээгүй гэжэ ямаршье тайлбарилгагүйгөөр, тон богонихоноор мэдээсэгдэнэ. Филиппинэдэ, Индонезидэ ба Бирмадэ министрын ошоһон үрэ дүн тухай хэлэхэ болоо һаа энэнь магтахаар бэшэ, бирагүй байшаба ха...

Аяншалга хэхэдээ Окадзаки ямар зорилготой байгааб?

Зорилгонууд тухайдань американска болон японско газетэнүүд хүсэд дэлгэрэнгытээр ба сэхээр бэшэдэг, радиокомментаторнуудынь хэлэдэг байгаа.

Эб найрамдалай дайсад Корейдэхи эблэрэлгые буруу һүргэхэ гэжэ һэдэн, Номгон далай дээрэ агрессивнэ бэлэдхэлнүүдээ улам эдэбхитэйгээр хэнэ. Һүүлэй үедэ, жэшээлбэл, США Японие дахин түргөөр зэбсэгжэхыень баадхан хашана. США-гэй гүрэнэй секретарь Даллес японско армиин тооё ойрын сагта 350 мянган хүнтэй болгохыень японско правительствоһаа эрид шангаар эрибэ.

Американска сэрэгэйхидэй түсэбэй ёһоор, «европейскэ армиин» гол ядронь дахин һэргээгдэжэ байгаа гитлеровскэ «вермахтын» болохоор хараалагдаһандал адляар японско дивизинүүд байгаа «азиатска армиин» гол ядронь болохо гэжэ бодомжологдоно. США-гэй байгуулхаяа һэдэжэ байгаа тихоокеанска союз хойто-атлантическа агрессивнэ блогтой тон адли байха болоно. «Америкын түсэбэй ёһоор, хуурай тазарай хүсэнүүд заатагүй Азиин оронуудай арадуудһаа байгуулагдаха, харин Америка эдэ оронуудай территори дээрэ далайн-сэрэгэй ба агаарай-сэрэгэй базануудые байгуулха байна...» гэжэ токийска радиотой комментатор Фурута заана.

Энэ түсэб азиатска арадуудай зүгһөө эдэбхи баяр огто үүсхэнэгүй. Тэдэ арадууд өөрынгөө территориие американска аэродромууд болгохые, сэрэгэй хубсаһа үмдэхые, японско унтернуудай командалга доро орохые хүсэнэгүй. Филиппинецүүд, индонезиецүүд, бирманецүүд болон Азиин бусад арадууд газар дээрэнь һаяхан эзэрхэжэ байһан японско самурайнуудые тон һайн мэдэдэг. Азиин арадууд японско милитаризмын дахин һэргээгдэхэ ябадалтай эбсэхэгүй байна. Далайн саанахи эзэдэй үгэдэ ороһон филиппинскэ зонхилогшодшье Японие ремилитаризацилха ябадал зүбшөөрһэн сан-францисска нэгэн талын договорые конгресс дээрээ баталжа мүнөө хүрэтэр шадаагүй байха юм.

Энэ договорые мүн индонезийскэ парламентшье баталаагүй байна. Бирма энэ договор доро гараа табихаһааншье арсаа. Азиатска арадуудай дунда «һэжэг түрэһэн ябадалые болюулха» гэһэн лэ зорилго Окадзакиин урда табигдаһан байгаа. Ушарынь, токийска радиогой мэдүүлһэнэй ёһоор, «Азиин оронуудай хоорондо һанал бодолой нэгэдэл туйлагдаагүй һаа, тихоокеанска союз байгуулагдажа шадагдахагүй».

Япони хадаа дахин зэбсэгжэлгын үргэн программа бэелүүлнэ гэһэн мэдээсэлые «Таймс оф Индонезия» гэжэ газетын түлөөлэгшэдэ үгэһэн интервью соогоо Окадзаки буруушаагаа. Гэбэшье, хооһон үгөөрөө хэлэһэн нимэ буруушаалга али нэгэн хүниие мэхэлжэ шадаха аал? Эб найрамдалда Японии дуратай хэбэртэй байһан тухайда Окадзакиин шашажа байһан, эгээл тэрэ үедэнь үндэр тушаалта японско түлөөлэгшэд Икедэ ба Асида гэгшэд Японие дахин зэбсэгжүүлгэдэ мүнгэ һомолхо условинууд тушаа Вашингтондо хэлсээ баталжа байгаа һэн.

Хэлэһэн үгэнүүдтэ этигэһэндэ орходоо хэһэн хэрэгтэ этигэбэл ходо дээрэ байдаг. Окадзакиин хэһэн аяншалгын бодото хэрэгынь энээнэй хүтэлбэрилэгшын гоёожо хэлэһэн үгэнүүдһээ үлэмжэ тодо гэршэ боложо үгөө. Японско министр Филиппинэдэ болон Индонезидэ Японии үгэхэ репараци тухай асуудал шиидхэхын тулада абаһан хэбэртэйгээр хэдэ хэдэн финансова советнигүүдые Токиоһоо абажа гараһан байна. Хэнэйшье мэдэһээр, Филиппинэдэ ба Индонезидэ японско оккупациин ушаруулһан хохидол олон миллиард долларой сэнтэй байха юм. Гэбэшье, хооһон үгэнүүдһээ ондоо юушье болобогүй. «Гадаадын хэрэгүүдэй японско министр репараци тушаа хэгдэхэ зүблөөнүүд тухай тодорхой дурадхалнуудые оруулхаһаа гү, али тоонуудые нэрлэхэһээшье арсажа, хүнэй урма хухалба», — гэжэ харин хэблэл бэшэнэ. Азиатска оронууд тушаа абаһан уялганууд тухайдаа японско правительство дурдахагүй гэжэ оролдоно. Эдэ оронуудые экономическа талаарнь булимтаран мэдэлдээ абаха тухайда японско правительство юунһээшье үлүүгээр бодоно. Үнгэрһэн жэлдэ Окадзаки хадаа японско демпингые шангадхаха, Зүүн урдахи Азиин оронуудта капиталовложенинүүдые улам ехээр оруулха тушаа хэмжээнүүдые түсхайта хараалан зохёоһон байна. Эдэ түсэбүүдынь США-гэй зүгһөө бүрин дэмжэгдэнэ. Ушарынь, США хадаа английска конкурентнүүдээ тэдэ оронуудһаа түрихэ арга болгон Японие хэрэглэнэ.

Түсхайлан хэлэхэдэ, Токиогой ба Вашингтоной бодомжолһон ёһоор, Окадзакиин һаяхан хэһэн аяншалгань Индонезиин, Бирмын ба бусад оронуудай экономикодо Японии саашадаа нэбтэрэн оролгые хүнгэдхэхэ ёһотой байгаа.

Гэбэшье, ехэ юумэ хэхэ гэжэ хараалһан түсэбынь бүтэбэгүй. Энээн тухайда американска ба японско хэблэл дурагүйгөөр, ябууд мэдээсээд үнгэрнэ. Жэшээнь, Киодо Цусин агентство богонихоноор иигэжэ мэдээсэнэ: «Индонезидэ долоон хоног соо байһанайнь үрэ дүнгүүд Окадзакиие хангаагүй гээшэ ха. «Энэ аяншалгын буруу һүрэһэнэй шалтагаанууд эли юм. Японско милитаризмые дахин һэргээхэ гэһэн, тихоокеанска агрессивнэ блок байгуулха гэһэн американска политикые Азиин арадууд эрид буруушаана. Ушарынь, американска энэ политика Азиин арадуудай аюулгүй байдалда, эрхэ сүлөөдэ, политическэ болон экономическа талаараа бэеэ дааха ябадалда аюул тохёолдуулна.

М. МАКАРОВ,
Н. АРТЕМОВ.

# ООН-эй ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН 8-дахи СЕСС

### *Ассамблейн октябриин 23-най үглөөнэй пленарна заседани*

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 24. (ТАСС). Октябриин 23-най үглөөгүүр Генеральна Ассамблейн пленарна заседани болоо. Тэрээн дээрэ ООН-эй уласхоорондын эрхын талаар комиссиин гэшүүдые һунгаһан, тэрэшэлэн хэдэ хэдэн комитедүүдэй элидхэлнүүдые хаража үзэһэн байна.

Нюуса голосованиин болоһоной эсэстэ ООН-эй уласхоорондын эрхын талаар комиссиин гэшүүдээр 15 хүн һунгагдаа. Һунгагдагшадай тоодо СССР-эй, УССР-эй, БССР-эй, Чехословакиин ба Польшын делегацинуудай хамтадаа табиһан кандидадууд — СССР-эй юрист С. Б. Крылов ба чехословацка юрист Я. Жуорек оролсоно.

«Генеральна Ассамблейн ээлжээтэ сессинүүдэй үргэлжэлдэг сагые хороохо хэмжээнүүд», «Ливи тушаа ООН-эй сүүдэй функциие һунааха тухай» ба «эхэнэрнүүдэй политическэ эрхэнүүд тухай конвенцидэ организациин гэшүүд бэшэ гүрэнүүдэй нэгэдэлсэхэ тухай дурадхалнууд» гэһэн асуудалнуудаар зургаадахи комитедэй табиһан резолюциин проектнүүдые Генеральна Ассамблей олонхиин дуугаар баталан абаа. Түрүүшын хоёр резолюцинүүдэй проектнүүдые голосовалхада СССР-эй, УССР-эй, БССР-эй, Чехословакиин ба Польшын делегацинууд һаналаа бариһан байна.

ООН-до шэнэ гэшүүдые абаха тухай асуудалаар политическэ Түсхай комитедэй резолюциин проектые Генеральна Ассамблей нэгэн дуугаар баталан абаа. «Уставай 4-дэхи статьягай үндэһөөр шэнэ гэшүүдые абаха ябадалые хүнгэдхэжэ болохоор тиимэ хэлсээнүүдые хэхэ арга боломжонуудые элирхэйлхэ зорилгоор», «һайн туһаламжа үзүүлхэ комитет» байгуулха ябадал энэ резолюци хараална. Тус комитет хадаа өөрынгөө хүдэлмэри тухай элидхэлые Генеральна Ассамблей дээрэ, «тэрэнэй 8-дахи сессидэ гү, али тэрэнэй 9-дэхи сессиһээ гээгдэнгүй» табиха ёһотой байна.

Нютагаа урилагшадай хэрэгүүдэй талаар ООН-эй верховно комиссар управлениин хүдэлмэри тухай асуудалаар гурбадахи комитедэй элидхэл заседани дээрэ тэрэшэлэн хаража үзэгдэһэн байна.

Комитет хадаа тус асуудал
«нютагаа урилагшадай хэрэгү
талаар Нэгэдэмэл Нацануудай
ганизациин верховно комисса
управлениин хүдэлмэриие үргэ
лүүлхэ» тухай ба «нютагаа ури
шадай хэрэгүүдээр ООН-эй
ховно комиссарай управлениин
дэлмэри» тухай хоёр резолюци
радхаһан байна. СССР-эй, У
эй, БССР-эй, Чехословакиин
Польшын делегацинууд эдэ
люцинуудые буруушаажа го
валаа. Индиин, Индонезиин
Эфиопиин делегацинууд һа
баряа. Энэ хоёр резолюциин
лохинень голосовалхада Бир
делегаци һаналаа бариһан
Эдэ резолюцинууд олонхиин
гаар хоюулан баталан абтаа.

Эдэ резолюцинуудай голосо
тушаа Советскэ Союзай түлөө
Г. Сарапкин ба Польшын тү
лэгшэ Васильковская үгэ хэ
дээ, нютагаа урилагшадай хэрэ
дэй талаар ООН-эй управле
ажал-ябуулгые һайшааһан ба
рэнэй хүдэлмэрилхэ болзорые
бан жэл соо һунааха ябадал
сагдаһан проектнүүдэй хараа
дээрэһээнь эдэниие манай деле
цинууд буруушаажа голосов
байна гэжэ зааһан байна. Юуб
хэдэ, энэ управлениин ажал-яб
га ООН-эй Уставта ба нюта
урилагшад ба абаашагдаһан
нуудые түрэл оронуудтаа бус
ябадалда туһалха тухай Генер
на Ассамблейн шиидхэбэридэ
гүү байхаһаа гадна, тэрэшэлэн
тагаа урилагшад ба абаашагда
нюурнуудые СССР-тэ ба ар
демократиин оронуудта эсэ
һүйдхэлэй ба террористи
ябуулгануудые хэхын тулада ам
канска сэрэгэй засагаархидаар
рэглэхэ гэһэн гэмтэ зорилгону
бэелүүлхэ ябадал хараална.

«Эхэнэрнүүдэй эрхые үргэд
ба хамгаалха талаар техническ
һаламжа» ба «бага яһатаниие
гаха ябадал уридшалан зайсу
ба хамгаалха талаар техни
туһаламжа» гэһэн гурбадахи
тедээр дурадхагдаһан хоёр
люциние Генеральна Ассамб
олонхиин дуугаар баталан аба
байна.

### *Ассамблейн октябриин 23-най үдэрэй пленарна заседани*

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 24. (ТАСС). «Эхэнэрнүүдэй политическэ эрхэнүүдые хүсэд дүүрэнээр эдлэдэггүй территоринуудта эхэнэрнүүдэй эдэ эрхэнүүдыень үргэдхэхэ тухай» резолюциие Генеральна Ассамблей октябриин 23-най үдэрэй пленарна заседани дээрээ нэгэн дуугаар баталан абаа. Тэрэшэлэн гурбадахи комитедээр табигдаһан «ООН-эй ба социальна талаар түсхай эмхи зургаануудай зүбшөөрһэн бодото хэмжээ-ябуулгануудай программа» гэдэг тэрэшэлэн баталагдаһан байна. Урда тээнь мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, энэ асуудалые хаража үзэхэ үедэ СССР-эй делегаци хадаа хүн зониие медицинскэ талаар хангалгые һайжаруулха, социальна страховани үргэдхэхэ, эрдэмдэ һуралгые һайжаруулха ябадалда хамаатай хэдэн заһабаринуудые резолюциин проектдэ оруулһаниинь мэдээжэ байна. Өөрын самоуправленигүй ба харгалзалгада байһан территоринуудта элүүрые хамгаалгын, эрдэмдэ һуралгын ба социальна страхованиин талаар байдалые һайжаруулха тушаа советскэ нэгэ заһабари абтаһан байна. Комитедэй дурадхаһан резолюциин проектын түлөө 45 делегаци голосовалаа. 12 делегаци,
тэрэ тоодо СССР-эй, УССР
БССР-эй, Польшын ба Чехос
киин делегацинууд һаналаа ба

«Экономическа талаар һу
хүгжэнги оронуудта техническ
һаламжа үзүүлхэ үргэдхэг
программа» ба «администрат
ажал-ябуулгын талаар техни
туһаламжа» гэжэ хоёрдохи
тедээр абтаһан резолюциин пр
тые Генеральна Ассамблей
һаналаар баталан абаа.

Нютагаа урилагшадай хэрэ
дэй талаар Верховно комисса
тушаалда мүнөөнэй комиссар
Хевен Худгарт гэгшые табан ж
болзороор баталха тухай генер
на секретариин һайшаан дура
заседаниин түгэсхэл дээрэ бат
абтаһан байна.

СССР-эй делегациие толгойл
А. Я. Вышинский верховно ко
сарые томилолгые советскэ де
ци буруушаана гэжэ мэдү
Энэ томилолгые буруушаажа
һан тухайгаа УССР-эй, БСС
Польшын ба Чехословакиин де
цинууд тэрэшэлэн мэдүүлһэн
на.

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПО



# УЛАСХООРОНДЫН ШАТАРАЙ ТУРНИР ДҮҮРЭБЭ

ЦЮРИХ, октябриин 24. (ТАСС). Дэлхэйн чемпион М. Ботвиннигтай матч хэхые эрмэлзэгшэдэй шатарай турнирай һүүлшын турай хойшолуулагдаһан партинуудые үргэлжэлүүлэн наадалга үсэгэлдэр болобо. Наадалга үргэлжэлүүлхэдээ Болеславский Эйвиие шүүһэн, Котов Сабода шүүгдэһэн байна.

Турнирай эсэсэй дүнгүүд иимэ гэбэл:

18 очкотой болоһон Смыслов (СССР)—нэгэдэхи һуури эзэлээ.

Тус бүридөө 16 очко абаһан Бронштейн (СССР), Керес (СССР) болон Решевский (США) хоёрдохи, гурбадахи ба дүрбэдэхи һууринуудые хубааба.

15 очко абаһан Петросян (СССР)—табадахи һуури эзэлһэн байна.

Тус бүридөө 14,5 очкотой Геллер (СССР) ба Найдорф (Аргентина)—зургаадахи ба долоодохи һууринуудые хубааба.

Котов (СССР) ба Тайманов (СССР) тус бүридөө 14, Авербах (СССР) ба Болеславский (СССР) тус бүридөө 13, Глигорич (Югослави)—12,5 Эйве (Голланди) — 11,5 ба Штальберг (Швеци) — 8 очконуудые абаһан байна.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора— 7-85, отв. секретаря—3-23, партийной жизни, сельского хозяйства—10.17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности —4-52, мест. информации и писем—11.05. Для междугородных переговоров—16.

Н—00662. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.